

Statistisch overzicht van 2024
En de bestuursperiode 2019-2024

DE FINANCIËLE SITUATIE VAN DE BRUSSELSE LOKALE BESTUREN

Belfius

Inhoudstafel

INLEIDING – KERNBODSCHAPPEN	3
BRUSSELSE LOKALE BESTUREN (op basis van de nationale rekeningen 2018-2022)	11
Ontvangsten	11
Gewone uitgaven en kapitaaluitgaven	12
Brutobesparing en financieringsbehoefte	13
Schuldgraad	13
DE BRUSSELSE GEMEENTEN (2019-2024)	14
Gewone uitgaven	14
Gewone ontvangsten	20
Saldi	26
Investerings	27
DE BRUSSELSE OCMW'S (2019-2024)	29
Exploitatie-uitgaven	29
Exploitatieontvangsten	34
Investerings	35

Inleiding – Kernboodschappen

De financiën van de Brusselse gemeenten verzwakt door de opeenvolgende crises

De Brusselse lokale besturen beleefden een bijzonder turbulente bestuursperiode die te wijten was aan covid, een galopperende inflatie, met een explosie van de loon- en bouwkosten, de energiecrisis en, ten slotte, de rentestijging.

Tegen die ongunstige achtergrond zagen de Brusselse gemeenten hun financieel evenwicht verslechteren en hun reserves uithollen. 11 van de 19 gemeenten vallen momenteel onder een beheersplan en een toenemend aantal ervan vertonen een structureel tekort.

Een ongewoon forse stijging van de uitgaven tijdens de bestuursperiode

In de voorbije bestuursperiode werden de lasten vooral beïnvloed door twee factoren, namelijk de oplopende kosten voor **personeel** en **sociale bijstand**.

De Brusselse gemeenten werden immers geconfronteerd met een nooit eerder geziene toename van de **personeelslasten** (ruim 40% van de gewone uitgaven) ten gevolge van de fors klimmende **inflatie** (tijdens de bestuursperiode werd de spilindex 10 maal overschreden), de stijging van de **pensioenlasten** voor het statutair personeel en de geleidelijke toepassing vanaf 2021 van de **sociale akkoorden** over de herwaardering van de lonen.

De gemeentedotaties **aan de OCMW's**, die gemiddeld 15% van de totale gewone uitgaven van de gemeenten vertegenwoordigen, stegen sterk (gemiddeld +8,4% per jaar) over de hele bestuursperiode. De OCMW's werden immers het zwaarst geconfronteerd met de opeenvolgende crises (covid, energieproblematiek, Oekraïense vluchtelingen...), waardoor ze meer middelen moesten vrijmaken om aan de grotere vraag voor sociale bijstand te voldoen.

De ontvangsten stijgen via de automatische loonindexering van de Belgische lonen. Maar ze blijven lager dan de klim van de uitgaven.

Net als de uitgaven, was de evolutie van de gewone ontvangsten vrij volatiel, met een matige groei in 2020 (impact van covid) en een forse stijging tussen 2022 en 2023 (macro-economische gevolgen van de oorlog in Oekraïne). De gewone ontvangsten groeiden aan door de indexeringsmechanismen die op heel wat gemeenteontvangsten van toepassing zijn (fiscaliteit, fondsen, toelagen).

Vergeleken met de overige gewesten, genoten de Brusselse gemeenten evenwel minder gewestelijke financiële steun om de uitzonderlijke gevolgen van de diverse crises te boven te komen (compensatie voor de derving van belastingopbrengsten, tegemoetkoming in de energiekosten...).

Wat de fiscaliteit betreft, zette deze bestuursperiode de 'taxshift' op gemeentelijk vlak zich verder, namelijk door een continue verlaging van de gemiddelde aanslagvoet van de aanvullende belasting op de personenbelasting (van 6,65% in 2013 naar 6,25% in 2024), gecompenseerd door een verhoging van de gemiddelde aanslagvoet van de opcentiemen op de onroerende voorheffing (van 2.774 opcentiemen in 2013 naar 3.281 opcentiemen in 2024).

Ondanks een moeilijke context konden de gemeenten blijven investeren

Tijdens de huidige bestuursperiode schommelen de begrote investeringsprojecten van de 19 gemeenten gemiddeld tussen 600 en 700 miljoen euro per jaar. De gemeenten hadden evenwel te kampen met een forse toename van de **bouw- en materialenkosten** in de periode na covid (2021) en met de gevolgen van de energiecrisis (2022). Die kosten stegen meer dan 30%, waardoor de effectieve evolutie van de aanvankelijk geplande investeringsprojecten werd afgeremd.

De belangrijkste investeringsdomeinen van de Brusselse gemeenten deze bestuursperiode zijn vooral administratieve gebouwen (22,7%), schoolgebouwen (22,3%), stedelijke ontwikkeling en huisvesting (21,1%).

De gemeentefinanciën tijdens de bestuursperiode 2019-2024

Een ongevoen hoge stijging van de uitgaven

Volgens de initiële begrotingen 2024 bedragen de gewone uitgaven van de Brusselse gemeenten 3,2 miljard euro, d.i. 2.550 euro per inwoner, een stijging van 5,2% vergeleken met de initiële begrotingen van 2023.

Over de volledige bestuursperiode (2019-2024) zijn de uitgaven gemiddeld 5,6% per jaar gestegen. Die sterke toename was echter niet elk jaar even sterk. In het begin van de bestuursperiode was er een kleinere toename (+3,9% in 2020), die echter geleidelijk toenam tot 9,2% in 2023 als gevolg van de fors oplopende inflatie en de hoge energiekosten in 2022.

Aanzienlijke toename van de personeelskosten door de loonindexering en het steeds grotere gewicht van de pensioenlasten

De personeelsuitgaven, die 42% van de gewone uitgaven vertegenwoordigen, groeiden gemiddeld jaarlijks met 5,9% over de hele bestuursperiode.

Door de **forse stijging van de inflatie** werden de gemeenten geconfronteerd met 10 spilindexoverschrijdingen (die telkens een extra loon- en uitkeringsindexering van 2% betekenden) tijdens de bestuursperiode (tegen slechts 4 in de vorige bestuursperiode).

Behalve de impact van de inflatie, heeft ook de toename van de **pensioenlasten** voor het statutair personeel op de personeelsuitgaven gewogen door de voortdurende stijging van de bijdragepercentages voor de pensioenlasten (basis- en responsabiliseringsbijdrage). Die werden bepaald bij de federale wet op de financiering van de pensioenen van de

plaatselijke en provinciale besturen (Gesolidariseerd Pensioenfonds). De pensioenlasten voor het statutair personeel vertegenwoordigen gemiddeld 13% van de totale personeelsuitgaven, of 53,2% van de loonmassa van deze personeelscategorie.

Ten slotte, heeft ook de geleidelijke toepassing van de **sociale akkoorden** over de loonherwaardering sinds 2021 de personeelskosten tijdens deze bestuursperiode doen stijgen.

Volgens onze enquête⁽¹⁾, vindt ruim 80% van de Brusselse lokale bestuurders dat de pensioenfactuur tijdens de volgende bestuursperiode zeker een belangrijke uitdaging wordt.

Hoewel het **totale personeelsbestand** (in vte) stabiel is gebleven ten opzichte van 2019, evolueert het aantal in een andere richting afhankelijk van het statuut. Vooral het gesubsidieerd contractueel personeel daalt sterk (-1.612 vte) en het contractueel personeel neemt toe (+1.721 vte), terwijl het statutair personeel verder vermindert (-128 vte, d.i. -2,0%).

Het **statutair personeel** vertegenwoordigt nog slechts 36,2% van het totaal gemeentelijk personeel, wat echter nog altijd een flink stuk meer is dan in de andere gewesten (20,1% in Wallonië en 21,3% in Vlaanderen). Dit aandeel statutaire medewerkers verschilt wel sterk tussen de Brusselse gemeenten.

Volgens onze enquête, is 50% van de lokale Brusselse bestuurders van mening dat in de volgende bestuursperiode voorrang moet worden verleend aan de beheersing van de personeelslasten om het begrotingsevenwicht te vrijwaren.

(1) Enquête die Belfius in mei 2024 heeft gehouden bij de schepenen van Financiën en de financieel directeurs van de Brusselse gemeenten.

De werkingsuitgaven vooral hoger gedreven door de energiekosten

De **werkingsuitgaven** vertegenwoordigen gemiddeld 12% van de gewone uitgaven en stijgen opnieuw met 8% in de begrotingen 2024, na de forse klim van 16% in 2023 als gevolg van de inflatieopstoot en de energiecrisis. Met een gemiddeld jaarlijks groeitempo van 7,8% lopen de werkingsuitgaven globaal genomen gestaag op tijdens de bestuursperiode.

Bij de werkingsuitgaven bleven **de energiekosten** (stookolie, gas en elektriciteit) tussen 2019 en 2021 heel stabiel (met zelfs een daling van 4,3% tijdens covid), maar nadien verdubbelen ze bijna van 23 miljoen euro in 2022 naar 45 miljoen euro in 2024. Naast de energiekosten ondervinden ook de werkingskosten de impact van de aanzienlijk gestegen IT-beheerkosten (+10% gemiddeld per jaar).

De gemeenten hebben in de Belfius-enquête duidelijk aangegeven dat ze reeds energiebesparende maatregelen hebben genomen en sindsdien hun engagement hiervoor nog verder gaan opdrijven. Om de overgang naar duurzame energie te bevorderen, is het van cruciaal belang om te investeren in ledverlichting, gebouwenrenovatie, voertuigen en zonnepanelen.

De opeenvolgende crises hadden ook een impact op de gemeentelijke toelagen (aan OCMW's, politiezones...)

De **overdrachtsuitgaven** vertegenwoordigen 37% van de gewone uitgaven van Brusselse gemeenten, een aandeel dat groter is dan voor de andere gewesten (+/- een derde).

De dotaties **aan het OCMW** en **de politiezone** vertegenwoordigen alleen al respectievelijk 41% en 39% van de overdrachtsuitgaven, of elk ongeveer 15% van de alle gewone uitgaven van de gemeenten samen.

De Brusselse gemeenten besteden gemiddeld 411 euro per inwoner aan hun OCMW en 371 euro per inwoner aan de politiezone.

Deze twee gemeentedotaties liggen in verhouding hoger in de gemeenten in het centrum van de agglomeratie (1e gordel en kanaalzone en vooral Brussel-Stad) dan in de veeleer residentiële gemeenten (2e gordel).

De overdrachtsuitgaven stijgen over het algemeen met 6,7% in de begrotingen 2024, wat iets sterker is dan over de hele bestuursperiode (gemiddeld +6,0% per jaar).

Die aanhoudende stijging is vooral te verklaren door de sterke toename van de **dotaties aan de OCMW's** (gemiddeld +8,4% per jaar) tijdens de bestuursperiode. Deze tegemoetkomingen worden de hoogte ingejaagd door de combinatie van de inwerkingtreding van de sociale akkoorden (sinds eind 2021) en van de forse inflatiestijging (2022) op de personeelskosten van de OCMW's. Bovendien resulteerden de verschillende crises (covid, energieproblematiek, toestroom van Oekraïense vluchtelingen) in meer aanvragen voor sociale bijstand bij de OCMW's.

De toekenning van het **leefloon** slurpt op zich alleen twee derde van al die uitgaven op en steeg gemiddeld met 8,5% per jaar. De **'tegemoetkomingen als steunverlenend centrum'**, die gekoppeld zijn aan de toestroom van Oekraïense vluchtelingen, lieten evenwel de sterkste stijging over de hele bestuursperiode optekenen (gemiddeld +16,4% per jaar).

De gemeenten voelen de eerste gevolgen van de rentestijging (na een aanhoudende daling van meer dan 10 jaar)

De weerkerende financiële lasten (kapitaalaflossingen en rente) voor de financiering van investeringen zijn de belangrijkste componenten van de schulduitgaven. Deze uitgaven komen volgens de begrotingen 2024 uit op 281 miljoen euro, wat overeenstemt met 9% van de gewone uitgaven. Dit is minder dan voor de Waalse gemeenten (12%), omdat de schuldenlast van de gemeenten in het Brusselse Gewest lager is.

In de begrotingen 2024 zijn de financiële lasten met 11,3% toegenomen, voornamelijk door de stijging van de rentelasten (+10,7%). Die klim volgt op een structurele daling van deze uitgaven (-40% sinds 2012) in de context van een historisch lage rentestand tijdens het laatste decennium.

Volgens de statistieken van het INR komt de **uitstaande schuld** van de Brusselse lokale besturen (gemeenten, OCMW, politiezones...) in 2023 uit op 3,2 miljard euro en is deze zowel in 2022 als in 2023 sterk gestegen in volume (+600 miljoen euro, of 23% ten opzichte van 2021). Het relatieve schuldpeil (de omloop in verhouding tot de ontvangsten) van 74,4% in 2023 blijft echter onder de norm van 100%.

De ontvangsten stijgen via de automatische loonindexering van de Belgische lonen. Maar ze blijven lager dan de klim van de uitgaven.

Volgens de initiële begrotingen 2024 van de Brusselse gemeenten worden de gewone ontvangsten op 3,2 miljard euro geraamd, d.i. een toename van 4,4% ten opzichte van 2023, een stijging die kleiner is dan die van de uitgaven (+5,2%). Over de volledige bestuursperiode zijn de gewone ontvangsten jaarlijks gemiddeld met 5,5% gestegen.

Net als bij de gewone uitgaven, is de stijging van de ontvangsten vrij volatiel, met een matige groei in 2020 (impact van de covidpandemie) en een heel sterke groei tussen 2022 en 2023 (macro-economische gevolgen van de oorlog in Oekraïne). De stijging van de gewone ontvangsten weerspiegelt ook sterk de impact van de indexering van heel wat gemeenteontvangsten (belastingen, fondsen, toelagen).

Taxshift op lokaal vlak: minder inkomsten uit de aanvullende personenbelasting, meer inkomsten uit de opcentiemen op de onroerende voorheffing

De **belastingontvangsten** van de Brusselse gemeenten belopen 1.649 miljoen euro (1.329 euro per inwoner). Ze vertegenwoordigen 52% van de totale gewone ontvangsten.

Volgens de begrotingen 2024 stijgen de belastingontvangsten slechts met 2,8% ten opzichte van de initiële begrotingen van 2023, tegen een jaarlijkse gemiddelde stijging van 5,8% over de hele bestuursperiode. Het verloop van de belastingontvangsten vertoont grote contrasten, met een heel zwakke toename in 2020 en 2021 als gevolg van de gezondheidscrisis en een klim van 17,4% in 2023 door de indexering van de belastinggrondslagen (kadastraal inkomen en gezinsinkomen) en de kalenderwijziging voor het doorstorten van de aanvullende personenbelasting door de FOD Financiën (in 2023 werd de opbrengst van 14 maanden in plaats van 12 maanden doorgestort).

Wat de **aanvullende belastingen** betreft, merken we al vele jaren dat de gemiddelde aanslagvoet van de aanvullende belasting op de personenbelasting daalt (van 6,65% in 2013 naar 6,25% in 2024). Dit wordt gecompenseerd door een stijging van de gemiddelde aanslagvoet van de opcentiemen op de onroerende voorheffing (van 2.774 centiemen in 2013 naar 3.281 centiemen in 2024). In vergelijking met de belastingtarieven in 2019, passen 11 gemeenten in 2024 een hoger aantal opcentiemen toe op de onroerende voorheffing en laten 8 gemeenten hun tarief ongewijzigd. Voor de gemeentelijke aanslagvoet voor de personenbelasting, voeren 9 gemeenten een verlaging door, past slechts 1 gemeente een hoger tarief toe en hanteren 9 andere gemeenten een ongewijzigd tarief.

De **specifieke lokale fiscaliteit** die de gemeente zelf int, los van de belastingen die door andere overheden worden geheven, levert de gemeenten 304 miljoen euro op, namelijk 245 euro per inwoner, wat in 2024 neerkomt op een matige stijging van 5,1%.

In tegenstelling tot de andere gemeenten in het land, waar vrijwel de helft van de opbrengst van specifieke lokale belastingen afkomstig is van de belasting op huisvuil (prestaties op het vlak van openbare hygiëne), is de voornaamste bijdrage afkomstig van de belasting op het patrimonium (59% van de lokale belastingen), zoals op kantooroppervlakte of buitenantennes.

De toename van de gewestelijke toelagen eerder gedreven door de toepassing van het sociaal akkoord voor het personeel dan door de uitzonderlijke crisissteun

De gemeenteontvangsten uit **dotaties en toelagen**, d.w.z. uit financiële overdrachten door andere overheden (vooral de gewesten), belopen 1.141 miljoen euro en vertegenwoordigen 36% van de totale gewone ontvangsten in de begroting van 2024.

Over de volledige bestuursperiode (2019-2024) bedraagt de gemiddelde jaarlijkse groei van de ontvangsten uit fondsen en toelagen 5,1%, wat lager is dan de groei van de belastingontvangsten. De inkomsten uit **algemene financiering** (Gemeentefonds) namen minder snel toe (+2,5% per jaar) dan de ontvangsten uit **specifieke toelagen** (+8,2% per jaar).

De sterkere toename van de specifieke toelagen is voornamelijk een gevolg van de uitvoering van het **sectoraal akkoord** over de herwaardering van de lonen van het personeel (2021-2025), waarvoor het Gewest 75% van de kosten voor zijn rekening neemt.

Anderzijds waren de **mechanismen om de minderontvangsten te compenseren** als gevolg van diverse crises (derving van belastingopbrengsten, tegemoetkoming in de energiekosten, subsidies aan lokale verenigingen...) minder uitgesproken dan in de overige gewesten (en veeleer op de OCMW's gericht).

Verslechtering van de begrotingsaldi en uitholling van de beschikbare reserves

Volgens de initiële begrotingen 2024 boeken de Brusselse gemeenten samen voor het **eigen dienstjaar** een klein tekort van 15,4 miljoen euro (-0,5% van de gewone ontvangsten). In 2024 vertonen 10 gemeenten een tekort op hun begroting, tegenover slechts 4 in 2023.

Voor het **algemeen totaal** (d.w.z. ook rekening houdend met het resultaat van de vorige dienstjaren en de algemene overboekingen) laten de Brusselse gemeenten voor 2024 een overschot van 58,5 miljoen euro optekenen, wat 1,9% van hun gewone ontvangsten vertegenwoordigt. Vijf gemeenten voldoen echter niet aan het wettelijk voorgeschreven begrotingsevenwicht. De begrotingstekorten gelden vooral in de industriële gemeenten uit de kanaalzone (cluster B4).

Over de hele bestuursperiode (2019-2024) zien we voornamelijk een **voortdurende uitholling van het overschot algemeen totaal**. Dit overschot, dat in 2019 nog bijna 200 miljoen euro bedroeg (op de jaarrekening), is structureel immers afgenomen en zakt in 2024 naar minder dan 60 miljoen euro (begroting). De **gewone reserves**, die zich tussen 2019 en 2022 rond 100 miljoen euro stabiliseerden, dalen ook lichtjes in 2023 en 2024 (op basis van de begrote overboekingen).

Ondanks de ongunstige context konden de gemeenten blijven investeren

Tijdens deze bestuursperiode schommelen de begrote investeringsprojecten van de 19 gemeenten gemiddeld tussen 600 en 700 miljoen euro per jaar. Het volstaat dat slechts één gemeente grotere infrastructuurprojecten plant en het totale investeringsvolume gaat omhoog (dat was het geval in 2020 en 2022).

De begrote investeringsvolumes moeten echter door volgende twee elementen worden gerelativeerd.

Ten eerste schommelt de **effectieve verwezenlijkingsgraad** (in vergelijking met de begrotingsprognoses) tussen 55% en 60%. Dat was vooral het geval in 2020 als gevolg van de covidpandemie (slechts 51%). De lockdown heeft immers de uitvoering van bepaalde investeringsprojecten vertraagd (tijdelijk stilliggen van bouwondernemingen, vertraging in de levering van materialen, vertraging van de aanbestedingsprocedures...). In 2022 is die realisatiegraad dan weer tot 68% gestegen.

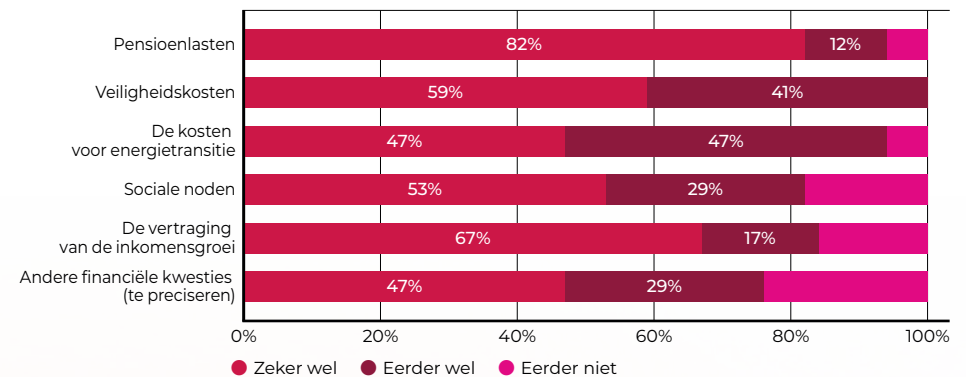
Ten tweede hadden de gemeenten post-covid (2021) en door de energiecrisis in 2022 te kampen met fors gestegen **bouw- en materiaalkosten**. Daardoor volstaat hetzelfde nominaal investeringsbudget in 2024 niet meer om hetzelfde volume aan projecten te financieren zoals oorspronkelijk gepland was in 2019.

Over de volledige bestuursperiode (2019-2024) waren de belangrijkste investeringsdomeinen van de Brusselse gemeenten administratieve gebouwen (22,7%), schoolgebouwen (22,3%), stadsontwikkeling en huisvesting (21,1%), in mindere mate sport- en cultuurinfrastructuur (14,8%) en ten slotte wegennet (13,6%).

Welke uitdagingen zien de huidige bestuurders voor de volgende bestuursperiode (2025-2030)

Volgens de ondervraagde gemeentebestuurders hebben de belangrijkste financiële uitdagingen te maken met pensioenlasten, kosten voor veiligheid (politiezones), sociale bijstand en energietransitie.

Belfius-enquête: In welke mate zijn onderstaande zaken belangrijke financiële uitdagingen voor de komende jaren?

De problematiek van de **pensioenlasten** wordt duidelijk gezien als de financiële uitdaging nummer één van de komende bestuursperiode (voor 82% “zeker”).

De extrapolaties van de Federale Pensioendienst zijn inderdaad erg verontrustend. Alleen al de responsabiliseringsbijdrage (die moet worden toegevoegd aan de basisbijdragen, welke zelf al werden verhoogd) ten laste van alle Brusselse gemeenten en OCMW’s,

verdubbelde van 50 miljoen euro in 2021 naar 101 miljoen euro in 2024. Rekening houdend met de nog verwachte stijgingen van het responsabiliseringspercentage, zou die bijdrage de komende jaren nog sterker toenemen en in 2028 uitkomen op 176 miljoen euro.

Op korte termijn vormen de pensioenkosten een belangrijke financiële uitdaging voor de Brusselse lokale besturen, die nog niet over steunmaatregelen beschikken zoals de twee andere gewesten van het land. Bovendien zou de onzekere toekomst van de prikkel voor de tweede pijler en de pensioenlasten, die steeds meer op de Brusselse openbare ziekenhuizen wegen, de eindfactuur nog kunnen verzwaren.

De **kosten voor veiligheid en sociale bijstand** (voornamelijk via de gemeentelijke toelagen aan de politiezones en de OCMW's) blijven een reeds oude maar nog altijd actuele bezorgdheid voor de gemeentebestuurders (voor 59% "zeker" en voor 41% "eerder wel" wat veiligheid betreft/voor 53% "zeker" en voor 29% "eerder wel" wat sociale bijstand betreft).

Beide aangelegenheden behoren tot de bevoegdheid van de federale overheid, maar het zijn de gemeenten die financieel bijpassen om het budgettair evenwicht te verzekeren. Sinds vele jaren eisen de lokale besturen dat de federale financiering weer in evenwicht zou worden gebracht en dat hierbij rekening zou worden gehouden met de reële stijging van de gedragen kosten.

Ook de **energietransitie** wordt ervaren als een belangrijke uitdaging tijdens de volgende gemeentelijke bestuursperiode (voor 47% "zeker" en voor 47% "eerder wel").

De gemeenten staan inderdaad voor heel wat ecologische uitdagingen: een snellere overgang naar duurzame energie, een zachte mobiliteit bevorderen en tegelijk de weerbaarheid van het grondgebied versterken tegenover de alsmaar toenemende gevolgen van de klimaatontregeling (overstromingen, stormen...). De meeste gemeenten zijn reeds gestart met het uitwerken van een lokaal klimaatplan. Om dat te kunnen verwezenlijken, is het wel noodzakelijk dat er op het lokale niveau zeer belangrijke financiële en menselijke middelen worden vrijgemaakt.

Bestuurders willen voornamelijk de personeelsuitgaven onder controle brengen

Om de komende jaren het budgettair evenwicht te bewaren, blijkt uit onze enquête dat de Brusselse lokale bestuurders duidelijk voorrang geven aan maatregelen die de uitgaven helpen beheersen (personeelsuitgaven voor 50%, investeringsuitgaven voor 23%, werkingsuitgaven voor 16%) en dat ze niet zozeer de aanslagvoeten willen verhogen of nieuwe belastingen wensen in te voeren (5% van de respondenten).

Onder de financiële steunmaatregelen die van de hogere overheden worden verwacht, spreken de lokale bestuurders zich bij voorrang uit voor een hervorming van het Gemeentefonds (35%), een financiële tegemoetkoming in de pensioenlasten (31%) en de naleving van het principe van budgettaire neutraliteit (23%).

Als maatregelen voor de organisatie pleiten de lokale bestuurders voor een modernisering van de beheersinstrumenten (voor 93% "zeker" en "eerder wel") en een aanpassing van het statuut voor het lokaal openbaar ambt (voor 81% "zeker" en "eerder wel").

Statistische bronnen & methodologische beschouwingen

De begrotingsgegevens van de gemeenten en de OCMW's werden elektronisch ingezameld via 'bestanden' opgesteld volgens het protocol dat gebruikt wordt door het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Deze analyse bestrijkt de **volledige bestuursperiode 2019-2024**. De cijfers zijn afkomstig van de **rekeningen** (2019-2022) en van de laatst opgestelde **initiële begrotingen** (2023 en 2024). De representativiteitsgraad (op basis van het bevolkingsaantal) bedraagt 98% voor de gemeenten en 94% voor de OCMW's. De ontbrekende gegevens zijn geëxtrapoléerd op basis van meer volledige historische gegevens.

Voor de gemeenten hebben we (bij de ontvangsten en de uitgaven) de lonen van het door de Gemeenschappen gesubsidieerd onderwijzend personeel in mindering gebracht. De statistieken over het aantal werknemers in de lokale besturen zijn afkomstig van de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid (RSZ), die over de begunstigden van het leefloon zijn afkomstig van de 'Barometer voor Maatschappelijke Integratie' van de POD Maatschappelijke Integratie.

De analyse van de begrotingsstatistieken gebeurt eveneens op basis van de 'sociaaleconomische typologie'⁽¹⁾ van de Brusselse gemeenten die volgende categorieën (clusters) omvat:

	Clusters	Gemeenten
B1	Residentiële gemeenten van het zuidoosten	Sint-Lambrechts-Woluwe, Oudergem, Sint-Pieters-Woluwe, Ukkel, Watermaal-Bosvoorde
B2	Residentiële gemeenten van het noordwesten	Ganshoren, Evere, Koekelberg, Jette, Sint-Agatha-Berchem
B3	Gemeenten 'eerste gordel'	Etterbeek, Elsene, Sint-Gillis, Sint-Joost-ten-Node
B4	Voormalige industriële gemeenten van de kanaalzone	Anderlecht, Sint-Jans-Molenbeek, Vorst, Schaarbeek
B5	Brussel-Stad	Brussel-Stad

(1) belfius.be/onzestudies.

Brusselse lokale besturen

(op basis van de nationale rekeningen 2018-2022)

De statistieken van de nationale boekhouding door het INR⁽¹⁾ bieden een volledig cijferoverzicht van de Brusselse lokale sector conform de ESR 2010-methodologie⁽²⁾. De perimeter van de lokale sector (S1313) omvat immers niet alleen gemeenten en OCMW's, maar ook politiezones, heel wat gemeentebedrijven en gemeentelijke vzw's, alsook een aantal intercommunales (die voornamelijk actief zijn in milieu en opleidingen)⁽³⁾.

Ontvangsten

In 2022 bedragen de ontvangsten van de Brusselse lokale besturen 4.307 miljoen euro, een toename met 6,7% ten opzichte van het jaar voordien. Deze ontvangsten bestaan voornamelijk uit werkings- en kapitaaltoelagen (52,6%), lokale belastingen (33,3%) en eigen ontvangsten zoals deze uit eigendom of de verkoop van producten en diensten (14,1%). De fiscale en parafiscale ontvangsten stijgen met 5,5% ten opzichte van 2021, terwijl de andere ontvangstencategorieën sneller stijgen (+/-7%). Dit is een gemiddelde financieringsstructuur van de lokale besturen, die aanzienlijk kan verschillen per gemeente, OCMW of politiezone.

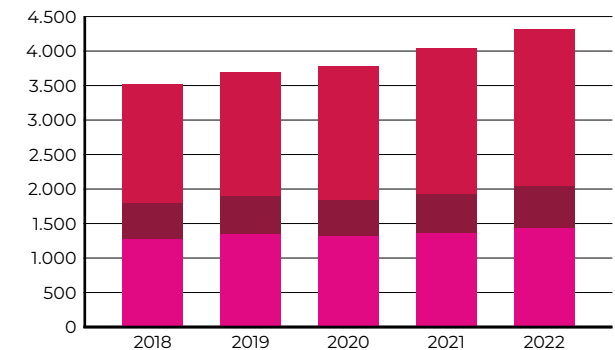
Ontvangsten en uitgaven van de Brusselse lokale besturen – 2022

(in miljoen EUR en in EUR/inw.)

	2022	Evolutie (t.o.v. 2021)
Fiscale en parafiscale ontvangsten	1.432,3	5,5%
Niet-fiscale en niet-parafiscale ontvangsten	607,8	6,5%
Inkomensoverdrachten en kapitaaltoelagen afkomstig van andere openbare besturen	2.266,9	7,6%
ONTVANGSTEN	4.307	6,7%
Bezoldigingen van werknemers	1.645,1	7,3%
Intermediair verbruik en betaalde belastingen	311,2	4,3%
Sociale uitkeringen	739,4	9,9%
Subsidies & inkomensoverdrachten	1.206,4	5,2%
Rentelasten	43,5	4,8%
Kapitaall uitgaven	542,2	47,3%
UITGAVEN	4.487,7	9,4%
Brutobesparing	211,5	29,2%
FINANCIERINGSOVERSCHOT (+) OF -TEKORT (-)	-180,7	178,0%

Bron: INR – NBB

Evolutie van de ontvangsten - 2018-2022

- Inkomensoverdrachten en kapitaaltoelagen afkomstig van andere openbare besturen
- Niet-fiscale en niet-parafiscale ontvangsten
- Fiscale en parafiscale ontvangsten

Bron: INR – NBB

(1) Het Instituut der Nationale Rekeningen (INR) – cijfers beschikbaar op de website van de NBB.

(2) Europees stelsel van nationale en regionale rekeningen, dat als referentiekader dient voor de statistieken van het Europees stabiliteitspact.

(3) De lijst met de publieke entiteiten is terug te vinden op de website van het INR.

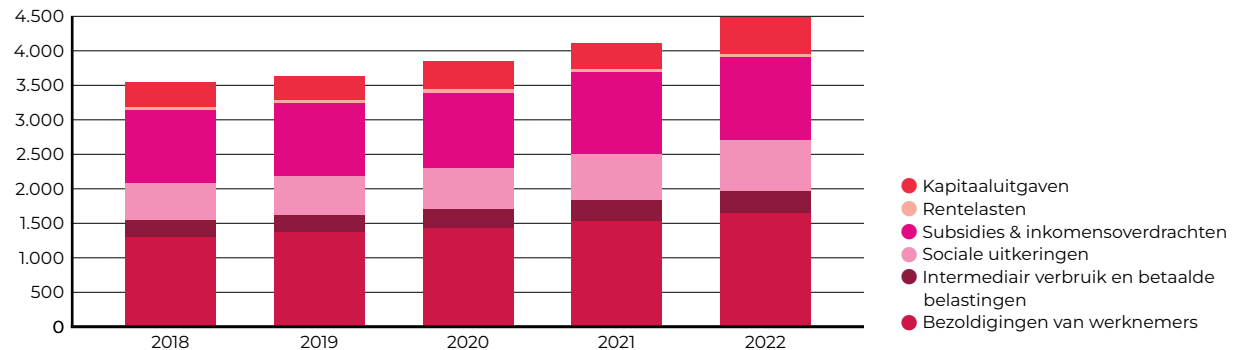

Gewone uitgaven en kapitaaluitgaven

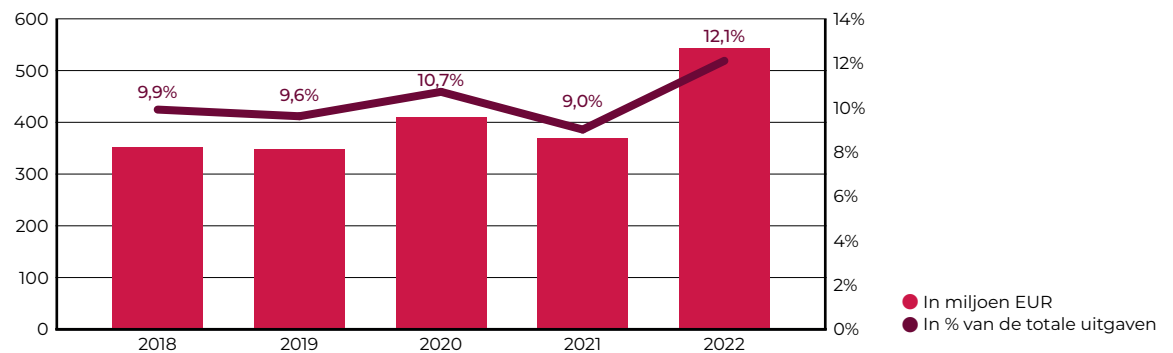
In 2022 komen de uitgaven van de Brusselse lokale besturen uit op 4.488 miljoen euro, een toename met 9,4% ten opzichte van het jaar voordien. Naast de impact van de inflatie is deze hoge groei ook te verklaren door de sterk toegenomen investeringen (zie verder). De lonen van het personeel nemen 36,7% van de totale uitgaven voor hun rekening. De inkomensoverdrachten en sociale uitkeringen (voornamelijk via de OCMW's) vertegenwoordigen respectievelijk 26,9% en 16,5% van de totale uitgaven. De rentelasten, die voor het eerst sinds verscheidene jaren lichtjes stijgen met 4,5%, vormen slechts 1% van de totale uitgaven.

Tussen 2018 en 2021 blijven de investeringsuitgaven relatief stabiel en schommelen ze rond 350 miljoen euro per jaar, wat overeenkomt met 9% tot bijna 11% van de totale uitgaven. In 2022 bedragen de kapitaaluitgaven bijna 550 miljoen euro, een stijging van bijna 50%.

Evolutie van de uitgaven – 2018-2022

Evolutie van de kapitaaluitgaven – 2018-2022

Bron: ICN - BNB.

Brutobesparing en financieringsbehoefte

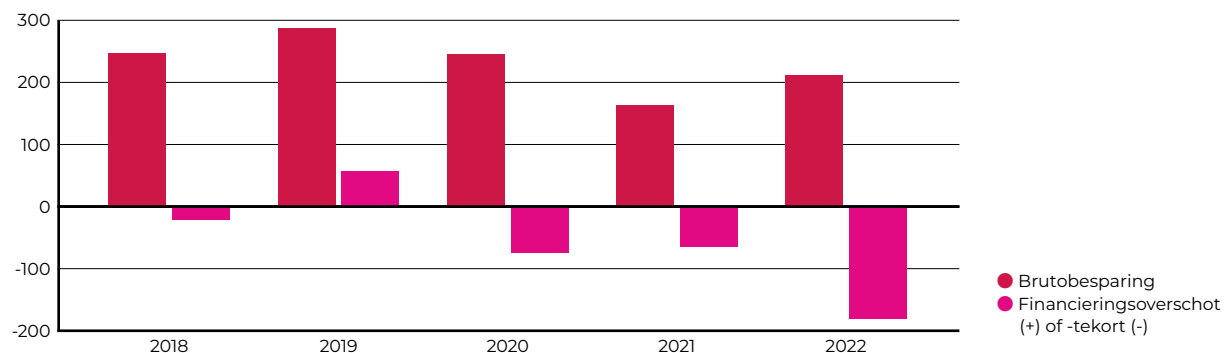
Het **ESR-saldo** van de Brusselse lokale besturen, dat in 2019 nog een overschot vertoont (en lichtjes deficitair was in 2018), is de voorbije 3 jaar verslechterd. In 2022 gaat dit saldo verder achteruit tot 181 miljoen euro. Deze steeds grotere financieringsbehoefte is vooral te wijten aan de sterke stijging van de kapitaaluitgaven in dit jaar.

Dit verklaart waarom de **brutobesparing**, m.a.w. het saldo exclusief kapitaalverrichtingen, in 2022 op 212 miljoen euro blijft.

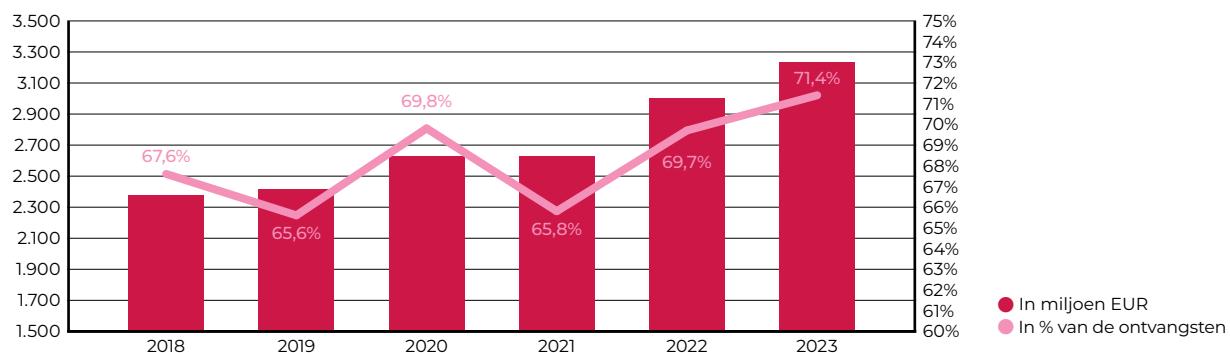
Schuldgraad

De **uitstaande schuld** van de Brusselse lokale besturen komt in 2023 uit op 3.230 miljoen euro, en is zowel in 2022 als in 2023 sterk gestegen in volume (+600 miljoen euro, of 23% ten opzichte van 2021). Het relatieve schuldpeil (in verhouding tot de ontvangsten) blijft echter beheerst (<100%).

Evolutie van de brutobesparingen de financieringsbehoeften – 2018-2022

Evolutie van de brutoschuld – 2018-2023

De Brusselse gemeenten (2019-2024)

Gewone uitgaven

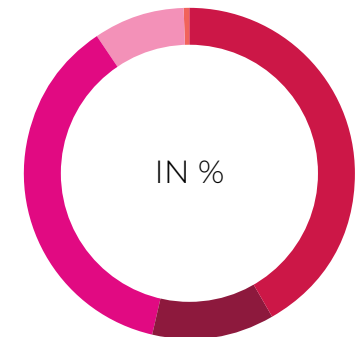
Volgens de initiële begrotingen 2024 bedragen de gewone uitgaven van de Brusselse gemeenten 3,2 miljard euro, d.i. 2.550 euro per inwoner, waarmee ze met 5,2% stijgen t.o.v. de initiële begrotingen van 2023. Tijdens de volledige bestuursperiode (2019-2024) zijn de uitgaven gemiddeld met 5,6% per jaar gestegen. Deze sterke toename is echter niet elk jaar even sterk. In het begin van de bestuursperiode is er een kleinere toename (+3,9% in 2020), maar deze versnelt geleidelijk tot bijna 9,2% in 2023, als gevolg van de fors hogere inflatie en de hoge energiekosten in 2022.

De personeelsuitgaven (exclusief het gesubsidieerd onderwijzend personeel) nemen gemiddeld 42% van de totale uitgaven voor hun rekening, tegenover 37% voor de overdrachten (OCMW, politiezone...).

Uitsplitsing van de gewone uitgaven volgens economische groep – Begrotingen 2024 (in miljoen EUR en in EUR/inw.)

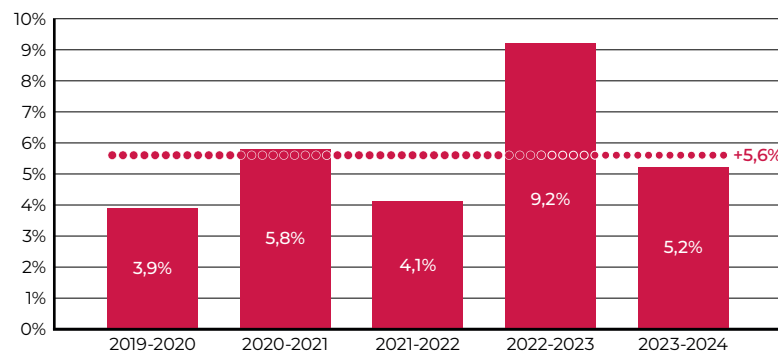
	In miljoen EUR	In EUR/inw.	Evolutie (t.o.v. 2023)	Gemiddelde jaarlijkse evolutie (2019-2024)
Personeel	1.326	1.068,7	2,1%	5,9%
Werking	377	303,4	8,0%	7,8%
Overdrachten	1.167	940,4	6,7%	6,0%
Schuld	281	226,6	11,3%	5,6%
Overboekingen	14	11,2	-6,8%	-27,0%
TOTALE GEWONE UITGAVEN	3.165	2.550,3	5,2%	5,6%

Uitsplitsing van de gewone uitgaven volgens economische groep - Begrotingen 2024

- Personeel: 42%
- Werking: 12%
- Overdrachten: 37%
- Schuld: 9%
- Overboekingen: 0%

Jaarlijkse evolutie van de gewone uitgaven – 2019-2024

Personeelsuitgaven

Volgens de begrotingen 2024 zullen **de personeelsuitgaven** met slechts 2,1% stijgen in vergelijking met de initiële begrotingen van 2023. Over de hele bestuursperiode zien we een gemiddelde jaarlijkse stijging van 5,9%, met een piek van 11,2% in 2023. Deze piek is het gevolg van de forse inflatie in 2022 met 7 overschrijdingen van de spilindex tussen 2022 en 2023, die telkens een extra loon- en uitkeringsindexering van 2% betekende. Ook de geleidelijke uitvoering van de sociale akkoorden voor loonherwaardering sinds 2021 heeft de personeelskosten in deze bestuursperiode beïnvloed.

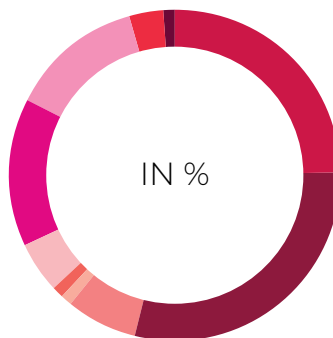
De pensioenlasten van het statutair personeel vertegenwoordigen gemiddeld 13% van de totale personeelsuitgaven, of 53,2% van de totale loonmassa van het statutair personeel.

Volgens RSZ-statistieken komt het administratief **personeelsbestand** van de Brusselse gemeenten (incl. de overheidsbedrijven) eind 2023 uit op 17.011 voltijdse equivalenten (vte), of nagenoeg hetzelfde (-0,1%) als het jaar ervoor.

Hoewel het totale personeelsbestand stabiel is gebleven in deze bestuursperiode, evolueert het aantal in een andere richting afhankelijk van het statuut van het personeel. Het gesubsidieerd contractueel personeel daalt aanzienlijk (-1.612 vte) en het contractueel personeel neemt toe (+1.721 vte), terwijl de het statutair personeel een verdere afbouw kent (-128 vte of -2,0%).

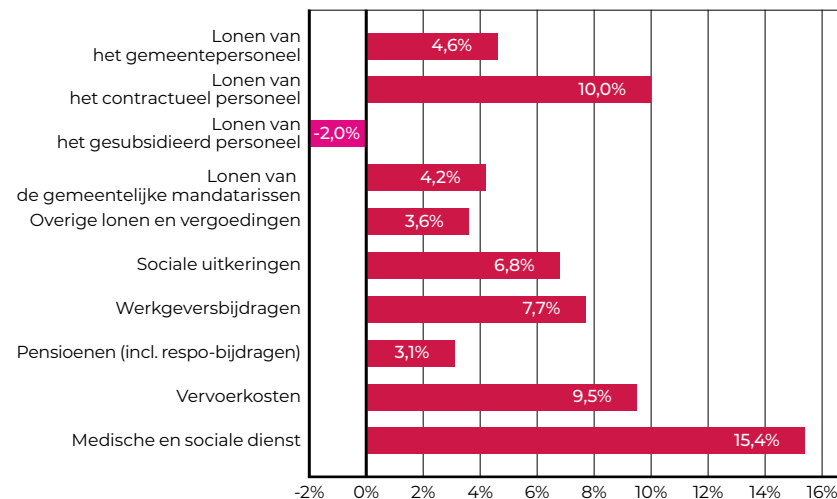
Het statutair personeel maakt echter nog maar voor 36,2% van het volledige gemeentelijk personeelsbestand uit. Dit percentage ligt nog altijd een flink stuk hoger dan in de andere gewesten (20,1% in Wallonië en 21,3% in Vlaanderen). Dit aandeel statutaire medewerkers verschilt wel sterk tussen de 19 gemeenten, met een minimum van 16% en een maximum van 48%⁽¹⁾.

Uitsplitsing van de personeelsuitgaven per kostencategorie – Begrotingen 2024

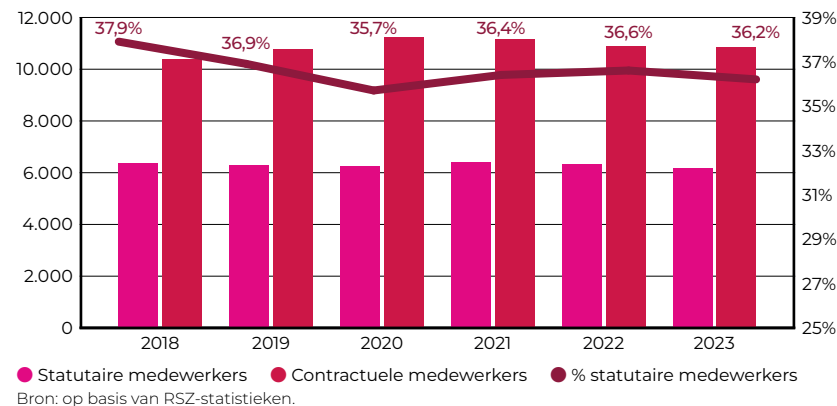

- Lonen van het gemeentepersoneel: 25%
- Lonen van het contractueel personeel: 29%
- Lonen van het gesubsidieerd personeel: 7%
- Lonen van de gemeentelijke mandatarissen: 1%
- Overige lonen en vergoedingen: 1%
- Sociale uitkeringen: 5%
- Werkgeversbijdragen: 15%
- Pensioenen (incl. respo-bijdragen): 13%
- Vervoerkosten: 3%
- Medische en sociale dienst: 1%

Evolutie van de personeelsuitgaven per kostencategorie – Begrotingen 2019-2024 – Gemiddelde jaarlijkse evolutie

Evolutie van het aantal vte volgens statuut in de Brusselse gemeenten – 2018-2023

(1) Focus BPB nr. 11 – Brussel Lokale besturen – ‘Het personeel van de Brusselse gemeenten en OCMW’s’ - maart 2023.

De financiering van de pensioenen van het statutair personeel blijft wegen op de begrotingen van lokale besturen

Bovenop de financiële gevolgen van de diverse crisissen (covid, energie...) zal de financiering van de steeds verder toenemende last van pensioenbijdragen tijdens deze bestuursperiode het centraal financieel probleem vormen voor gemeentebestuurders. De verwachte ontwikkeling kan de eerstvolgende jaren weleens onhoudbaar worden voor sommige steden en gemeenten.

In tegenstelling tot werkgevers uit de privésector of andere overheidsinstanties dragen de provincies en lokale besturen integraal de pensioenlasten van hun vastbenoemde ambtenaren en hun rechthebbenden, zonder enige financiële tussenkomst van de federale overheid. De financiering van het pensioenstelsel voor het vastbenoemde personeel van de lokale besturen verloopt volgens een **repartitiesysteem**, maar het aantal bijdragers is de voorbije jaren structureel afgenomen.

Om het toenemend structureel onevenwicht tussen pensioenlasten en bijdragen aan te pakken, werd met de wet van 24 oktober 2011 een nieuw pensioenstelsel ingevoerd, dat van kracht is sinds 1 januari 2012.

De hervorming voorziet in de oprichting van één enkel 'Gesolidariseerd Pensioenfonds' met een **mechanisme van dubbele bijdragen (basis en responsabilisering)**, dat het mogelijk moet maken om jaarlijks zonder tekort alle pensioenuitgaven te dekken. Hoewel het systeem als voordeel heeft dat het Gesolidariseerd Pensioenfonds financieel in evenwicht blijft, betekent het voor de lokale besturen een vrijwel exponentiële stijging in de bijdragen.

Zo stijgt in 2024 het basistarief naar 45% (tegenover 41,5% bij de oprichting van het fonds), terwijl de responsabiliseringsbijdrage klimt naar 73,59% (tegenover 50% bij de oprichting van het fonds).

Evolutie van de bijdragepercentages 2021-2028

	Basisbijdrage	Responsabiliseringsbijdrage
2021	41,50%	50,00%
2022	43,00%	52,94%
2023	44,00%	70,47%
2024	45,00%	73,59%
2025	45,00%	77,43%
2026	45,00%	80,57%
2027	45,00%	83,10%
2028	45,00%	84,98%

Bron: Brulocalis op basis van de ramingen van de Federale Pensioendienst (november 2023)

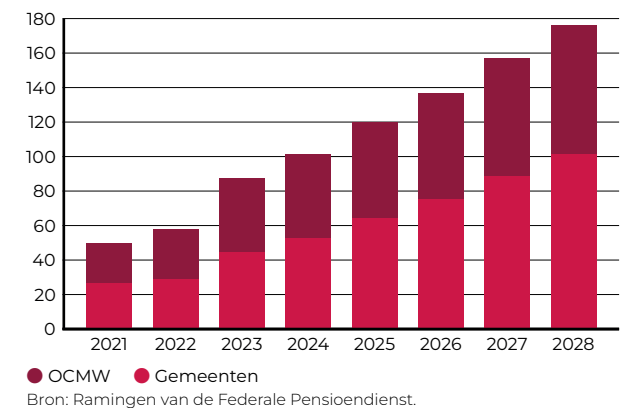
Volgens prognoses van de Federale Pensioendienst zal de responsabiliseringsbijdrage (die bovenop de reeds verhoogde basisbijdragen komt) ten laste van alle Brusselse gemeenten en OCMW's wellicht stijgen van 50 miljoen euro in 2021, tot 101 miljoen euro in 2024 en tot bijna 176 miljoen euro in 2028.

De Brusselse regering analyseert momenteel de problematiek van de pensioenkosten. Ze heeft zich ertoe verbonden om bij de federale overheid aan te dringen op een verhoging van de herfinanciering van het Gesolidariseerd Pensioenfonds. Terwijl Wallonië een systeem

van gewestelijke steun aan gemeenten in moeilijkheden (het zogenaamde 'Plan Oxygène') heeft ingevoerd, heeft Vlaanderen toegezegd om tussen 2020 en 2025 50% van de responsabiliseringsfactuur van de Vlaamse lokale besturen op zich te nemen.

In juni 2024 richtte het Beheerscomité van het Gesolidariseerd Pensioenfonds een memorandum aan de (in)formateurs van de nieuw te vormen federale regering, waarin ze pleiten voor een externe herfinanciering.

Raming van de responsabiliseringsbijdrage van de Brusselse gemeenten en OCMW's – 2021-2028 (in miljoen EUR)

Werkingsuitgaven

De **werkingsuitgaven** vertegenwoordigen gemiddeld 12% van de gewone uitgaven en stijgen opnieuw met 8% in de begrotingen 2024, na de stevige toename van 16% in 2023 door de inflatieopstoot en de energiecrisis.

Met een gemiddeld jaarlijks groeitempo van 7,8% lopen de werkingsuitgaven globaal genomen gestaag op tijdens de bestuursperiode.

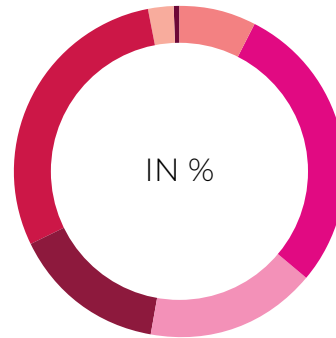
Bij de werkingsuitgaven blijven de **energiekosten** (stookolie, gas en elektriciteit) tussen 2019 en 2021 heel stabiel (met zelfs een daling van 4,3% tijdens de covidpandemie), maar nadien verdubbelen ze bijna van 23 miljoen euro in 2022 tot 45 miljoen euro in 2024. Naast energiekosten ondervinden werkingskosten ook de invloed van de aanzienlijk gestegen IT-beheerkosten (+10% gemiddeld per jaar).

Overdrachtsuitgaven

De **overdrachtsuitgaven** vertegenwoordigen 37% van de gewone uitgaven van Brusselse gemeenten, een groter aandeel in vergelijking met andere gewesten (+/- een derde). 90% van die overdrachtsuitgaven is bestemd voor andere lokale besturen, met name in het kader van de verplichting voor gemeenten om de tekorten bij te passen van OCMW's, politiezones, ziekenhuizen, kerkfabrieken...

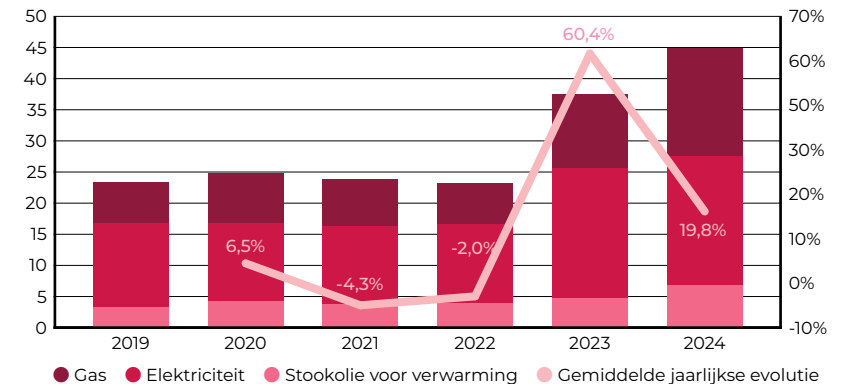
De dotaties aan het OCMW en de politiezone vertegenwoordigen respectievelijk al 41% en 39% van de overdrachtsuitgaven, of elk ongeveer 15% van alle gewone uitgaven samen.

Verdeling van de werkingsuitgaven per kostencategorie – Begrotingen 2024

- Honoraria en vergoedingen: 8%
- Administratieve kosten (incl. informatica): 29%
- Technische benodigdheden: 17%
- Prestaties van derden: 15%
- Gebouwen (incl. huurlasten): 29%
- Voertuigen: 2%
- Overige: 0%

Evolutie van de energie-uitgaven – 2019-2024 (in miljoen EUR)

Voornaamste componenten van de overdrachtsuitgaven – Begrotingen 2024 (in miljoen EUR en in EUR/inw.)

	In miljoen EUR	in EUR/inw.	Evolutie (t.o.v. 2023)	Gemiddelde jaarlijkse evolutie (2019-2024)
OCMW	510	411,0	7,3%	8,4%
Politiezones	460	370,8	8,4%	5,0%
Andere toelagen	197	158,5	1,4%	2,8%
OVERDRACHTUITGAVEN	1.167	940,4	6,7%	6,0%

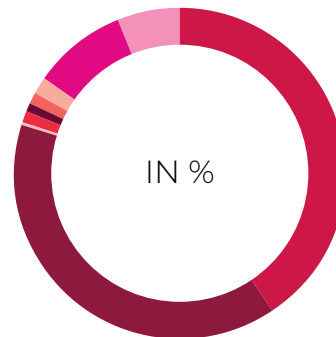
De overdrachtsuitgaven stijgen over het algemeen met 6,7% in de begrotingen 2024, iets sterker dan het gemiddelde van de bestuursperiode (jaarlijks +6,0%).

Deze aanhoudende stijging is onder meer te verklaren door de stevige toename van de **dotaties aan de OCMW's** (gemiddeld +8,4% per jaar) tijdens de bestuursperiode. Het effect van de inwerkingtreding van de sociale akkoorden (sinds eind 2021) gecombineerd met de fors hogere inflatie (2022) op de personeelskosten van de OCMW's stuwden de dotatie naar omhoog. Bovendien hebben OCMW's naar aanleiding van de verschillende crisissen (covid, energie, overstromingen...) meer vragen voor sociale bijstand gekregen (zie verder - hoofdstuk over OCMW's).

De Brusselse gemeenten besteden gemiddeld 411 euro per inwoner aan hun **OCMW** en 371 euro per inwoner aan de **politiezone**.

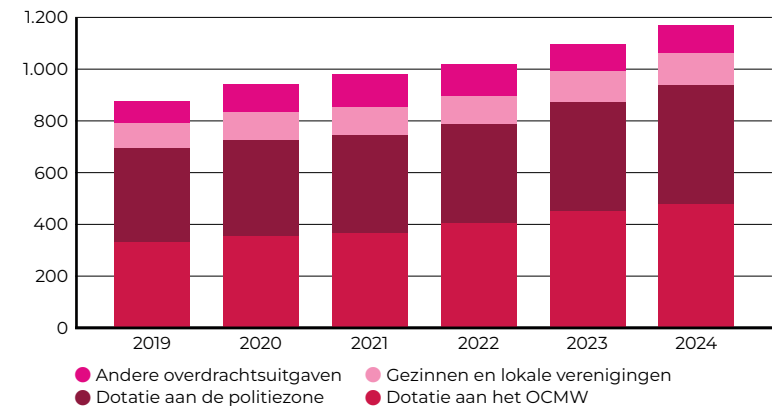
Deze 2 gemeentedotaties liggen in verhouding hoger in gemeenten in het centrum van de agglomeratie (1e gordel en kanaalzone en vooral in Brussel-Stad) dan in de meer residentiële gemeenten (2e gordel).

Verdeling van de overdrachtsuitgaven per type begunstigde – Begrotingen 2024

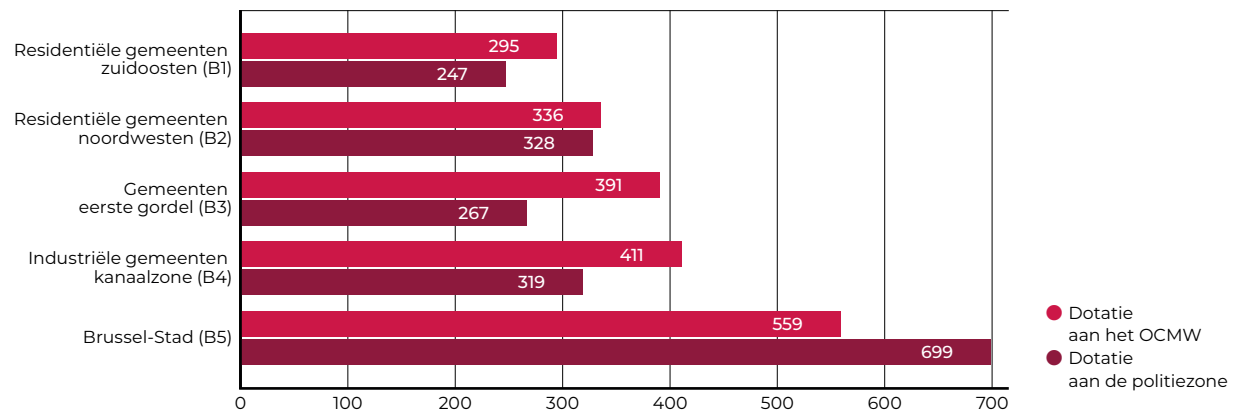

- Dotatie aan het OCMW: 41%
- Dotatie aan de politiezone: 39%
- Kerkfabrieken: 0%
- Andere overheden: 1%
- Ziekenhuizen en gezondheidsinstellingen: 1%
- Ondernemingen: 1%
- Gezinnen: 2%
- Lokale verenigingen: 9%
- Andere overdrachtsuitgaven: 6%

Evolutie van de voornaamste gemeentelijke dotaties – 2019- 2024 (in miljoen EUR)

Gemeentelijke dotaties aan het OCMW en aan de politiezone volgens de gemeentecusters – Begrotingen 2024 (in EUR/inw.)

Schulduitgaven (financiële lasten)

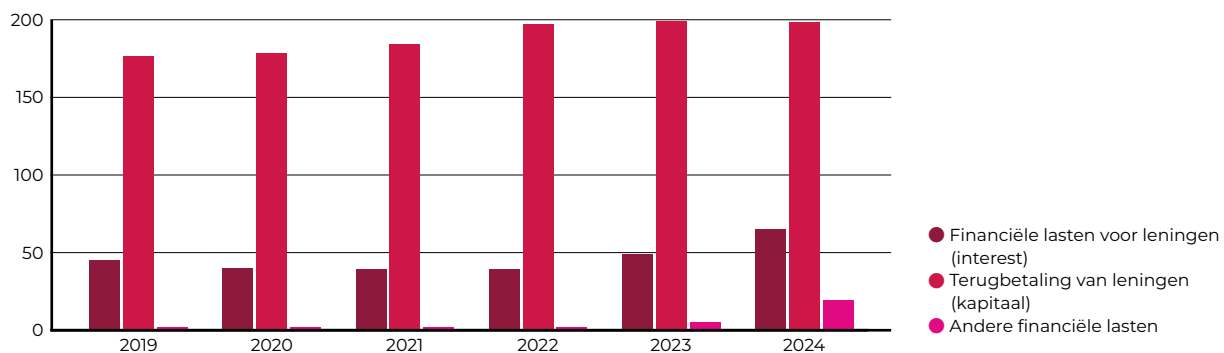
De weerkerende **financiële lasten** (kapitaalaflossingen en interest) voor de financiering van investeringen zijn de belangrijkste componenten van de schulduitgaven. Deze uitgaven komen volgens de begrotingen 2024 uit op 281 miljoen euro of 9% van de gewone uitgaven. Dit is een relatief lager percentage dan bij de Waalse gemeenten (12%), omdat de schuldenlast in het Brusselse Gewest lager is.

In de begrotingen 2024 zijn de financiële lasten met 11,3% toegenomen, voornamelijk door de stijging van de rentelasten (+10,7%) maar vooral van andere financiële lasten (+65,1%). Deze stijgingen volgen op een structurele daling van deze uitgaven (-40% sinds 2012) in een context van historisch lage rentevoeten tijdens het laatste decennium. De kapitaalaflossingen daarentegen, die bijna 80% van de totale financiële lasten uitmaken, blijven de voorbije 3 jaar heel stabiel (+2,7% in 2024).

Voornaamste componenten van de schulduitgaven – Begrotingen 2024 (in miljoen EUR en in EUR/inw.)

	In miljoen EUR	In EUR/inw.	Evolutie (t.o.v. 2023)	Gemiddelde jaarlijkse evolutie (2019-2024)
Financiële lasten voor leningen (interest)	64,6	52,0	30,9%	10,7%
Terugbetaling van leningen (kapitaal)	198,4	159,9	-0,6%	2,7%
Andere financiële lasten	18,3	14,7	380,3%	65,1%
SCHULDUITGAVEN	281,3	226,6	11,3%	5,6%

Evolutie van de schulduitgaven per kostencategorie – Begrotingen 2019-2024

Gewone ontvangsten

Volgens de oorspronkelijke begrotingen 2024 van de Brusselse gemeenten worden de **gewone ontvangsten** becijferd op 3,2 miljard euro, een toename met 4,4% in vergelijking met 2023. Over de volledige bestuursperiode zijn de gewone ontvangsten jaarlijks gemiddeld met 5,5% gestegen.

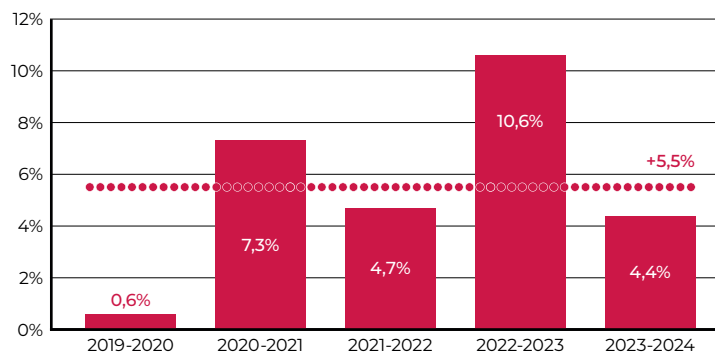
Net als de gewone uitgaven (zie hoger) is de evolutie van de ontvangsten vrij volatiel met een matige groei in 2020 (impact van de covidpandemie) en een heel sterke groei tussen 2022 en 2023 (macro-economische gevolgen van de oorlog in Oekraïne). De evolutie van de gewone ontvangsten weerspiegelt ook sterk de impact van de indexering van heel wat gemeentelijke ontvangsten (belastingen, fondsen, toelagen).

De gewone ontvangsten worden onderverdeeld in 3 grote categorieën: **belastingontvangsten** (belastingen van gezinnen en ondernemingen), ontvangen **fondsen en toelagen** (financiële middelen van overheden) en tot slot **eigen ontvangsten** (opbrengsten uit activiteit of onroerend en financieel vermogen van lokale besturen). Meer dan de helft van de gewone ontvangsten (52%) is afkomstig uit belastingen, terwijl het Gemeentefonds bijna **een vijfde (18%)** bijdraagt.

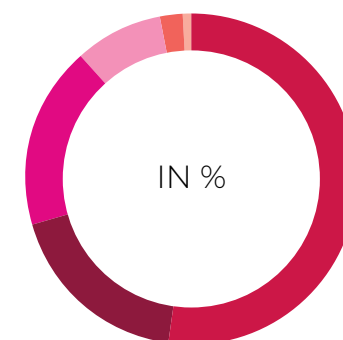
Uitsplitsing van de gewone ontvangsten volgens economische groep – Begrotingen 2024 (in miljoen EUR en in EUR/inw.)

	In miljoen EUR	In EUR/inw.	Evolutie (t.o.v. 2023)	Gemiddelde jaarlijkse evolutie (2019-2024)
Fiscaliteit	1.649	1.328,9	2,8%	5,8%
Fondsen	574	462,3	-2,2%	2,5%
Toelagen	568	457,3	11,3%	8,2%
Prestaties	271	218,4	14,9%	7,6%
Financiële producten	64	51,5	0,9%	-0,3%
Overboekingen	24	19,6	48,3%	0,0%
TOTALE GEWONE ONTVANGSTEN	3.150	2.537,9	4,4%	5,5%

Jaarlijkse evolutie van de gewone ontvangsten – 2019-2024

Uitsplitsing van de gewone ontvangsten volgens economische groep – Begrotingen 2024

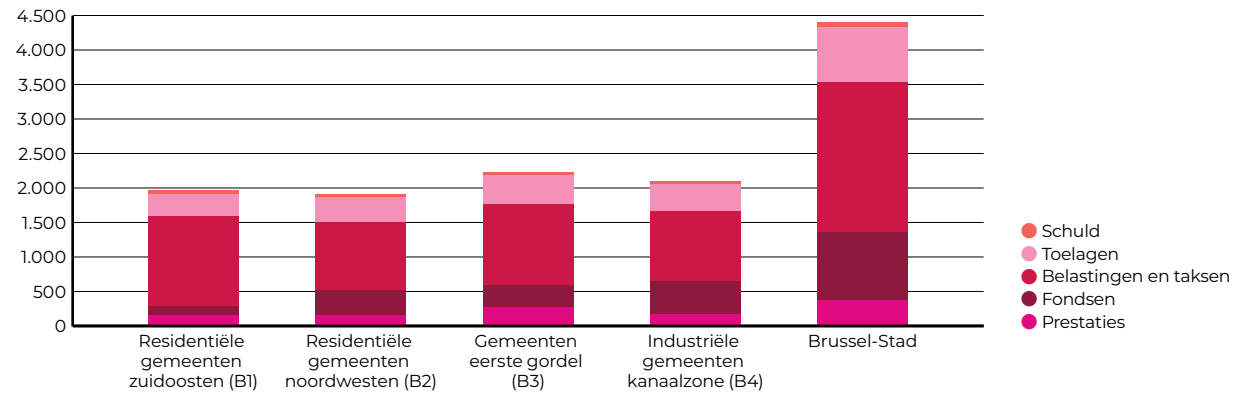

- Fiscaliteit: 52%
- Prestaties: 9%
- Fondsen: 18%
- Financiële opbrengsten: 2%
- Toelagen: 18%
- Overboekingen: 0,8%

De financieringsstructuur varieert aanzienlijk naargelang de **sociaaleconomische categorie** van gemeenten⁽¹⁾. Hoewel fiscaliteit nog steeds de belangrijkste financieringsbron is, varieert het aandeel ervan in de totale ontvangsten tussen 48% voor gemeenten in de kanaalzone en 67% voor de residentiële gemeenten in het zuidoosten (met de hoogste inkomens en dus de hoogste belastingbasis). Omgekeerd komt het aandeel van het Gemeentefonds, dat de rol heeft voor de financiële perequatie, in de totale ontvangsten uit op 23% voor gemeenten in de kanaalzone, tegenover slechts 7% voor de residentiële gemeenten in het zuidoosten.

(1) Cf. Sociaaleconomische typologie van de gemeenten (Belfius) op belfius.be/onzestudies

Financieringsstructuur volgens de sociaaleconomische cluster van de gemeenten – Begrotingen 2024 (in EUR per inwoner)

Belastingontvangsten

De **belastingontvangsten** van de Brusselse gemeenten bedragen 1.649 miljoen euro of 1.329 euro per inwoner.

Bijna 80% van de belastingontvangsten komt voort uit **aanvullende belastingen** op andere belastingen zoals de onroerende voorheffing, de personenbelasting, de verkeersbelasting en meer recent de verblijfstaks voor toeristen of 'City Tax'. **Specifieke lokale belastingen**, die losstaan van de belastingen van andere overheidsniveaus en die gemeenten zelf innen, vertegenwoordigen 18% van de fiscale opbrengsten. Het saldo is afkomstig uit compensaties voor verlies aan fiscale inkomsten (in het kader van het beleid om gemeenten te betrekken bij de economische ontwikkeling van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest).

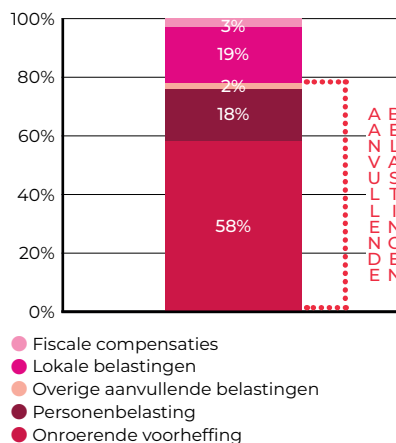
Deze structuur van de belastingontvangsten varieert evenwel aanzienlijk naargelang de sociaaleconomische categorie van de gemeenten (clusters).

Volgens de begrotingen 2024 stijgen de belastingontvangsten slechts met 2,8% ten opzichte van de oorspronkelijke begrotingen van 2023, met een jaarlijkse gemiddelde stijging van 5,8% tijdens de bestuursperiode. De evolutie van de belastingontvangsten kent grote contrasten. In 2020 en 2021 zien we door de gezondheids-crisis eerst een heel zwakke toename (+/-1%) en in 2023 een toename met 17,4%. Oorzaken zijn de indexering van de belastbare grondslag (kadastraal inkomen en het gezinsinkomen) volgens de oplopende inflatie samen met het effect van de eenmalige kalenderwijziging voor het doorstorten van de aanvullende personenbelasting naar de gemeenten. De FOD Financiën stortte in 2023 immers 14 maanden door in plaats van 12 maanden.

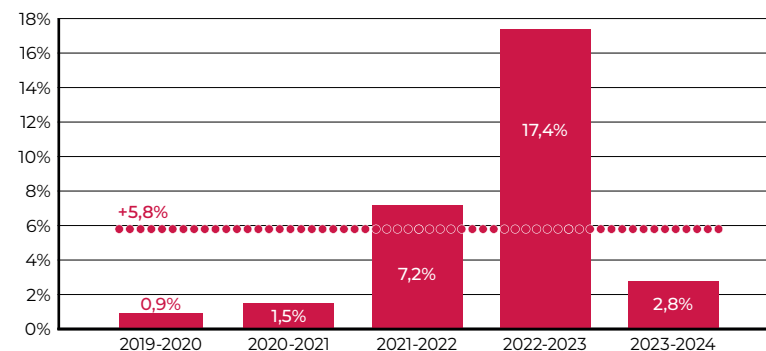
Voornaamste categorieën van de belastingontvangsten – Begrotingen 2024

	In miljoen EUR	In EUR/inw.	Evolutie (t.o.v. 2023)	Gemiddelde jaarlijkse evolutie (2019-2024)
Opcentiemen op de onroerende voorheffing	963	776	5,1%	6,7%
Aanvullende personenbelasting	299	241	-2,8%	4,6%
Overige aanvullende belastingen	38	31	1,2%	0,2%
Lokale belastingen	304	244,9	1,4%	6,5%
Fiscale compensaties	45	36,2	6,7%	4,1%
TOTALE BELASTINGONTVANGSTEN	1.649	1.328,9	2,8%	5,8%

Structuur van de belastingontvangsten – Begrotingen 2024

Jaarlijkse evolutie van de belastingontvangsten – 2019-2024

Evolutie van de aanslagvoeten

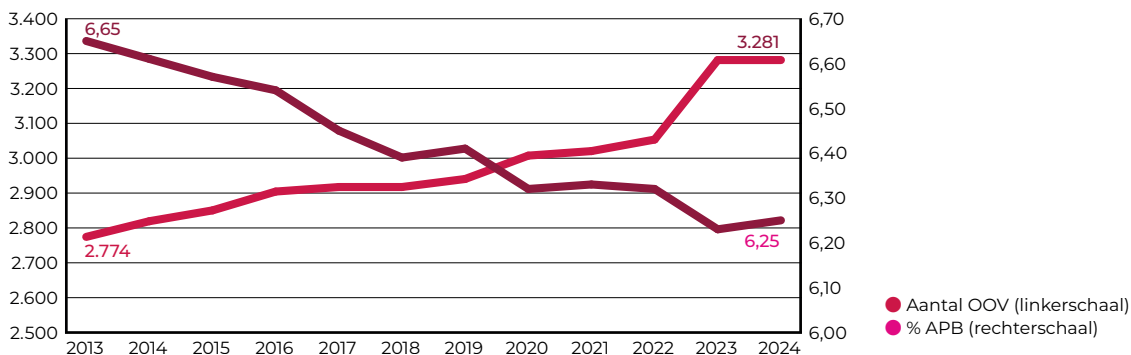
Al vele jaren daalt de gemiddelde aanslagvoet van de aanvullende belasting op de personenbelasting (van 6,65% in 2013 tot 6,25% in 2024). Deze daling wordt gecompenseerd door een stijging van de gemiddelde aanslagvoet van de opcentiemen op de onroerende voorheffing, die van 2.774 centiemen in 2013 naar 3.281 centiemen in 2024 is gestegen. In vergelijking met de belastingtarieven voor 2019, passen 11 gemeenten in 2024 een hoger aantal opcentiemen toe op de onroerende voorheffing en laten 8 gemeenten hun tarief ongewijzigd. Voor het gemeentelijk belastingtarief voor de personenbelasting, voeren 9 gemeenten een verlaging door, past slechts 1 gemeente een hoger tarief toe en hanteren 9 andere gemeenten een ongewijzigd tarief.

Lokale belastingen

De **specifieke lokale fiscaliteit** levert de gemeenten 304 miljoen euro op, of 245 euro per inwoner, wat een matige stijging is met 5,1%. Tijdens de bestuursperiode zijn lokale belastingen jaarlijks gemiddeld met 6,2% gestegen, zij het met aanzienlijke schommelingen (waaronder een negatieve evolutie tijdens de covidpandemie).

In tegenstelling tot andere gemeenten in het land, waar vrijwel de helft van de opbrengst van de specifieke lokale belastingen afkomstig is van de belasting op huisvuil (prestaties op het vlak van openbare hygiëne), is de voornaamste bijdrage afkomstig van de belasting op het patrimonium (59% van de lokale belastingen), zoals op kantooroppervlakten of buitenantennes.

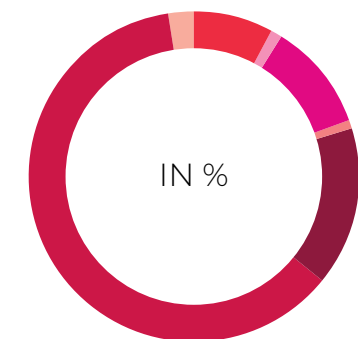
Evolutie van het percentage aanvullende gemeentebelasting op de personenbelasting (APB) en het aantal gemeentelijke opcentiemen op de onroerende voorheffing (OOV) – Gemiddelde aanslagvoet (2013-2023)

Verdeling van de lokale belastingen per categorie – Begrotingen 2024

Categorie	In miljoen EUR	In EUR/inw.	Evolutie (t.o.v. 2023)	Gemiddelde jaarlijkse evolutie (2019-2024)
Administratieve dienstverlening	24,1	19,4	12,2%	3,0%
Prestaties inzake openbare reinheid	3,5	2,8	-17,3%	8,0%
Ondernemingen	32,0	25,8	2,3%	0,8%
Vertoningen en gemakkelikheden	2,8	2,2	2,4%	-2,1%
Gebruik van het openbaar domein	46,8	37,7	-13,9%	5,3%
Patrimonium	187,6	151,2	14,5%	8,2%
Overige gemeente-belastingen	7,2	5,8	17,4%	8,2%
TOTALE LOKALE BELASTINGEN	304,0	244,9	5,1%	6,2%

Verdeling van de lokale belastingen per categorie – Begrotingen 2024

- Administratieve dienstverlening: 8%
- Prestaties inzake openbare reinheid: 1%
- Ondernemingen: 11%
- Vertoningen en gemakkelikheden: 1%
- Gebruik van het openbaar domein: 15%
- Patrimonium: 62%
- Overige gemeentebelastingen: 2%

Ontvangsten uit fondsen en toelagen

De ontvangsten van gemeenten **uit dotaties en toelagen**, d.w.z. financiële overdrachten door andere overheden (vooral de gewesten), belopen 1.141 miljoen euro en vertegenwoordigen 36% van de totale gewone ontvangsten in de begroting van 2024.

Over de volledige bestuursperiode (2019-2024) bedraagt de gemiddelde jaarlijkse groei van ontvangsten uit fondsen en toelagen 5,1%, wat lager is dan de groei van de belastingontvangsten. De inkomsten uit de **algemene financiering** namen minder snel toe (Gemeentefonds +2,5% per jaar) dan de ontvangsten uit **specifieke toelagen** (+8,2% per jaar).

De sterkere toename in de specifieke toelagen is voornamelijk een gevolg van de uitvoering van het sectoraal akkoord over de herwaardering van de lonen van het personeel (2021-2025), waarvoor het Gewest 75% van de kosten voor zijn rekening neemt.

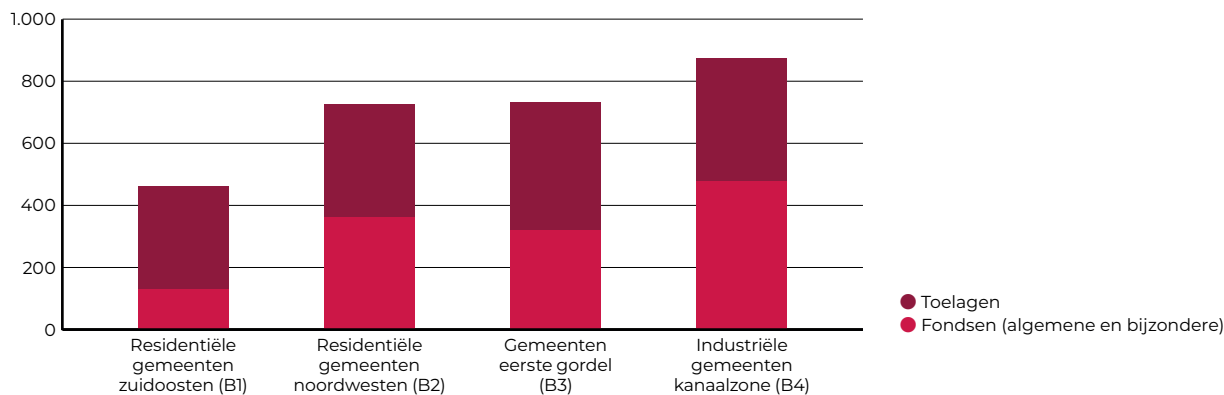
In totaal is de algemene financiering goed voor bijna 60% van de gemeenteontvangsten afkomstig van andere overheden.

Gezien de rol van de financiële perequatie die het Gemeentefonds uitoefent, bedraagt de dotatie van het Gemeentefonds gemiddeld 498 euro per inwoner voor gemeenten in de kanaalzone, tegenover slechts 136 euro voor residentiële gemeenten in het zuidoosten. Naast de gewestelijke dotaties uit het Gemeentefonds ontvangen de Brusselse gemeenten (en Brussel-Stad in het bijzonder) ook federale dotaties (zoals bepaald in de bijzondere financieringswet van 1989).

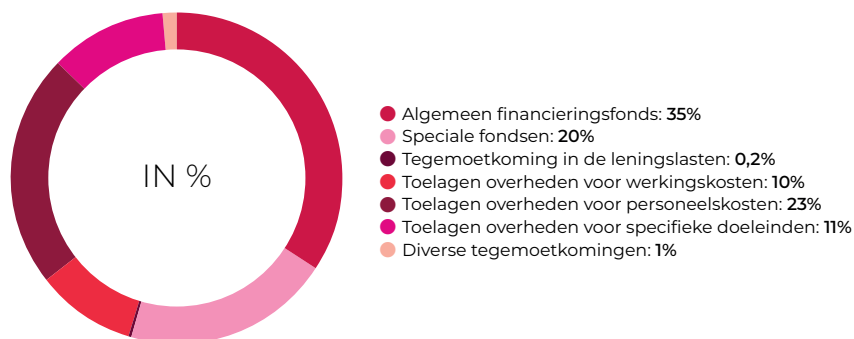
Ontvangsten uit fondsen en toelagen – Begrotingen 2024 (in miljoen EUR en in EUR/inw.)

	In miljoen EUR	In EUR/inw.	Evolutie (t.o.v. 2023)	Gemiddelde jaarlijkse evolutie (2019-2024)
Fondsen (algemene en bijzondere)	573,7	462,3	-2,2%	2,5%
Toelagen	567,6	457,3	11,3%	8,2%
TOTAAL	1.141,3	919,5	4,1%	5,1%

Relatief belang van de dotaties uit het Gemeentefonds en de toelagen volgens de sociaaleconomische clusters van de gemeenten – Begrotingen 2024 (in EUR/inw.)

Gedetailleerde samenstelling van de ontvangsten afkomstig uit fondsen en toelagen – Begrotingen 2024

Eigen ontvangsten

De **eigen ontvangsten** uit de activiteit van de gemeentebesturen (prestaties) of het gemeentelijk patrimonium (huurgelden, financiële opbrengsten) bedragen 335 miljoen euro of 270 euro per inwoner. Hiermee vertegenwoordigen ze 11% van de totale gewone ontvangsten.

De **ontvangsten uit prestaties** overheersen met 78% overduidelijk binnen de eigen ontvangsten. Volgens de begrotingen 2024 bedragen ze 271 miljoen euro of 218 euro per inwoner. In de Brusselse gemeenten zijn de opbrengsten uit geleverde prestaties (44%) en verhuur van vastgoed (29%) de 2 voornaamste ontvangsten.

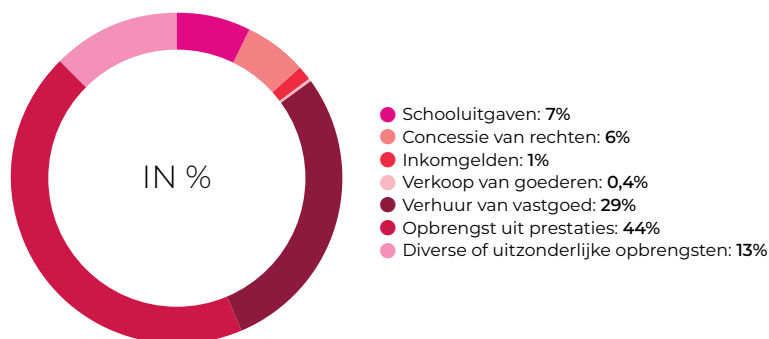
Bij de ontvangsten uit prestaties zitten ook opbrengsten van **parkeerretributies**, die in de begrotingen 2024 uitkomen op 90 miljoen euro, een toename met 70% ten opzichte van 2023.

De **financiële opbrengsten** (interest, dividenden) komen uit op 64 miljoen euro, d.w.z. amper 2% van de gewone ontvangsten van Brusselse gemeenten. Meer dan 90% van deze opbrengsten is afkomstig van dividenden van intercommunales (voornamelijk in de energiesector)

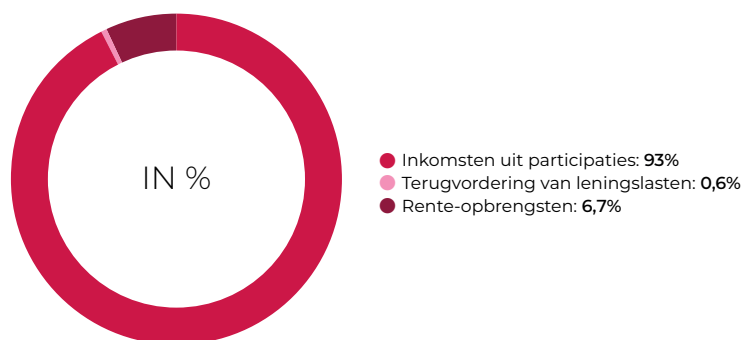
Componenten van de eigen ontvangsten – Begrotingen 2024 (in miljoen EUR en in EUR/inw.)

	In miljoen EUR	In EUR/inw.	Evolutie (t.o.v. 2023)	Gemiddelde jaarlijkse evolutie (2019-2024)
Prestaties	271,0	218,4	14,9%	7,6%
Financiële opbrengsten	63,9	51,5	0,9%	-0,3%
EIGEN ONTVANGSTEN	335,0	269,9	11,9%	5,8%

Gedetailleerde samenstelling van de ontvangsten afkomstig uit prestaties – Begrotingen 2024

Gedetailleerde samenstelling van de financiële ontvangsten – Begrotingen 2024

Saldi

Volgens de begrotingen 2024 boeken alle Brusselse gemeenten samen voor het **eigen dienstjaar** een klein tekort van 15,4 miljoen euro (-0,5% van de gewone ontvangsten). In 2024 noteren 10 gemeenten een tekort in hun begroting, tegenover slechts 4 in 2023.

Dat saldo van het eigen dienstjaar omvat eveneens het **saldo van de functionele overboekingen** (aanleggen en opnemen van voorzieningen voor risico's en kosten). Zonder die laatste is het saldo voor het eigen dienstjaar veel meer uitgesproken (-25,8 miljoen euro).

Voor het **algemeen totaal** (d.w.z. eveneens rekening houdend met de resultaten van vorige dienstjaren en overboekingen) tekenen de Brusselse gemeenten in 2024 een overschot op van 58,5 miljoen euro of ongeveer 1,9% van hun gewone ontvangsten. Vijf gemeenten voldoen niet aan het wettelijk voorgeschreven begrotingsevenwicht. De begrotingstekorten doen zich vooral voor in industriële gemeenten van de kanaalzone (cluster B4).

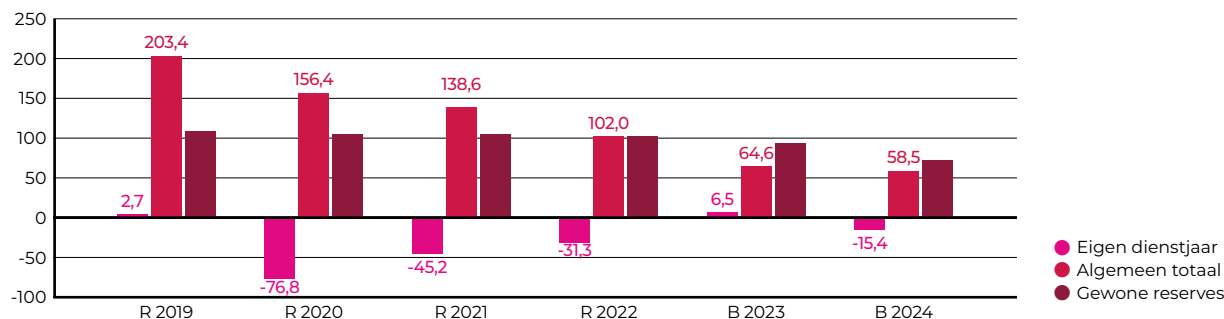
Over de hele bestuursperiode (2019-2024) zien we voornamelijk een **voortdurende uitholling van het overschot algemeen totaal**. Dit overschot, dat in 2019 nog bijna 200 miljoen euro bedraagt (rekening), is structureel afgenomen en blijft in 2024 beperkt tot minder dan 60 miljoen euro (begroting). De **gewone reserves**, die zich tussen 2019 en 2022 stabiliseren rond de 100 miljoen euro, dalen ook lichtjes in 2023 en 2024 (op basis van de begrote overboekingen).

Componenten van het gewone saldo van de Brusselse gemeenten – Begrotingen 2024

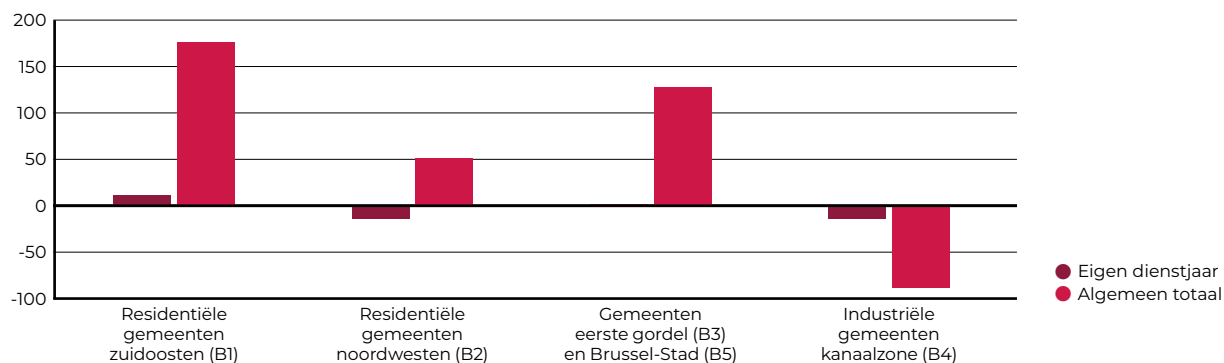
	In miljoen EUR	In EUR/inw.	In % gewone ontvangsten
EIGEN DIENSTJAAR⁽¹⁾ (BUITEN FUNCTIONELE OVERBOEKINGEN)	-25,8	-20,7	-0,8%
Functionele overboekingen	10,4	8,3	0,3%
EIGEN DIENSTJAAR	-15,4	-12,4	-0,5%
Vorige dienstjaren	101,2	81,5	3,2%
Overboekingen	-27,3	-22,0	-0,9%
ALGEMEEN TOTAAL	58,5	47,2	1,9%

(1) Inclusief de responsabiliseringsbijdragen van de vorige dienstjaren.

Evolutie van de saldi (eigen dienstjaar en algemeen totaal) (in miljoen EUR)

Saldi volgens de sociaaleconomische cluster van de gemeenten – Begrotingen 2024 (in EUR/inwoner)

Investeringsen

De **buitengewone uitgaven** van de Brusselse gemeenten bedragen bijna 769 miljoen euro in de begrotingen 2024, wat vergelijkbaar is met het jaar 2023 (na de forse daling met bijna meer dan 20% **in vergelijking met 2022**). De **investeringsuitgaven 'stricto sensu'** vertegenwoordigen 92% van de totale buitengewone uitgaven.

Tijdens deze bestuursperiode schommelen de begrote investeringsprojecten van de 19 gemeenten gemiddeld tussen een totaal van 600 en 700 miljoen euro per jaar. Het volstaat dat slechts een gemeente grotere infrastructuurprojecten plant en het totale investeringsvolume gaat omhoog (zoals het geval was in 2020 en 2022).

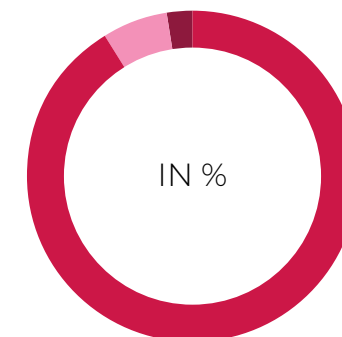
Zowel de schommelingen als de begrote investeringsvolumes vallen te relativeren door volgende 2 elementen.

Ten eerste schommelt de **effectieve verwezenlijkingsgraad** (in vergelijking met de begrotingsvooruitzichten) tussen 55% en 60%. Dat is vooral het geval in 2020 als gevolg van de covidpandemie (slechts 51%). De lockdown heeft immers de uitvoering van bepaalde investeringsprojecten vertraagd (tijdelijke stopzetting van bouwondernemingen, vertraging in de levering van materialen, vertraging van aanbestedingsprocedures...). In 2022 is de realisatiegraad dan weer tot 68% gestegen.

Uitsplitsing van de buitengewone uitgaven volgens economische groep – Begrotingen 2024

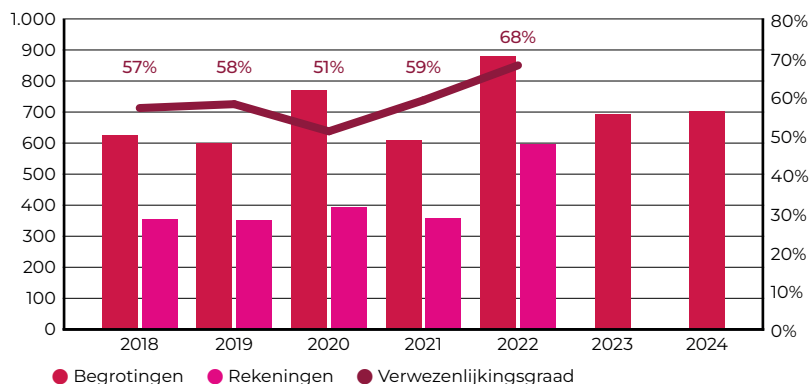
	In miljoen EUR	In EUR/inw.	Evolutie (t.o.v. 2023)
Investeringsen	702,9	566,3	1,5%
Overdrachten (kapitaaltoelagen)	48,8	39,3	115,4%
Schuld (vervroegde terugbetalingen, participaties)	17,8	14,3	-15,4%
TOTALE BUITENGEWONE UITGAVEN	769,2	619,7	4,5%

Uitsplitsing van de buitengewone uitgaven volgens economische groep – Begrotingen 2024

- Investeringsen: 92%
- Overdrachten (kapitaaltoelagen): 6%
- Schuld (vervroegde terugbetaling, participaties): 2%

Evolutie van de investeringsuitgaven op basis van de begrotingen en de rekeningen (in miljoen EUR)

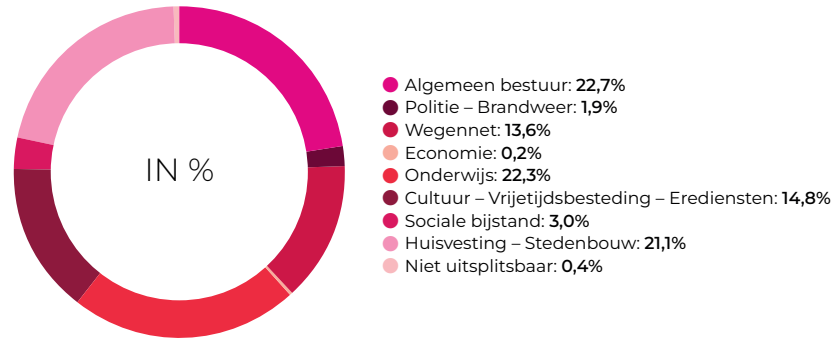

Ten tweede hebben gemeenten post-covid in 2021 en door de energiecrisis in 2022 te kampen met fors gestegen **bouw- en materiaalkosten**. Hierdoor voldoet hetzelfde nominaal investeringsbudget in 2024 niet meer om hetzelfde volume aan projecten te financieren, zoals oorspronkelijk gepland in 2019.

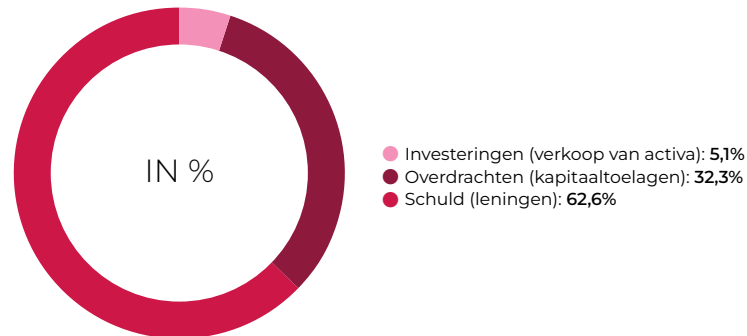
Over de volledige bestuursperiode (2019-2024) zijn de belangrijkste investeringsdomeinen van de Brusselse gemeenten administratieve gebouwen (22,7%), onderwijs (schoolgebouwen) (22,3%), stedelijke ontwikkeling en huisvesting (21,1%) en in mindere mate sport- en culturele infrastructuur (14,8%) en tot slot het wegennet (13,6%).

De **financiering van de investeringen** gebeurt hoofdzakelijk via leningen (63%) en kapitaaltoelagen die vooral door het Gewest worden toegekend (32%).

Bestemming van de buitengewone uitgaven – Gemiddelde over de bestuursperiode 2019-2024

Uitsplitsing van de buitengewone ontvangsten volgens economische groep – Gemiddelde over de bestuursperiode 2019-2024

De Brusselse OCMW'S (2019-2024)

Exploitatie-uitgaven

De **exploitatie-uitgaven** van de Brusselse OCMW's komen volgens de begrotingen 2024 uit op 1.726 miljoen euro of 1.390 euro per inwoner.

Tijdens de bestuursperiode (2019-2024) zijn de uitgaven gemiddeld met 6,9% per jaar gestegen. Deze toename is niet elk jaar even sterk. Eerst is ze heel beperkt (+0,3% in 2020) om daarna te geleidelijk versnellen tot bijna 14,3% in 2023, als gevolg van de fors hogere inflatie en de snel stijgende energiekosten in 2022. Ook in 2024 blijven de exploitatie-uitgaven stevig (+6,8%) toenemen.

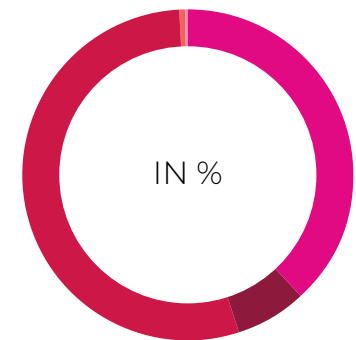
De OCMW's worden tijdens de hele bestuursperiode geconfronteerd met een grote vraag naar sociale bijstand als gevolg van de verschillende crisissen (covid, energieprijzen, Oekraïense vluchtelingen...) die deze periode heel turbulent maken. Zo nemen de herverdelingsuitgaven (sociale bijstand) met 8,3% per jaar toe.

De herverdelingsuitgaven (sociale bijstand) nemen meer dan de helft van de totale exploitatie-uitgaven voor hun rekening, tegenover 40% voor personeelsuitgaven. De financiële lasten vertegenwoordigen slechts 1% van de totale uitgaven en bestaan uitsluitend uit rentelasten, in tegenstelling tot de gemeenten en politiezones waar ook kapitaalaflossingen zijn opgenomen.

Uitsplitsing van de exploitatie-uitgaven volgens economische groep – Begrotingen 2024 (in miljoen EUR en in EUR/inw.)

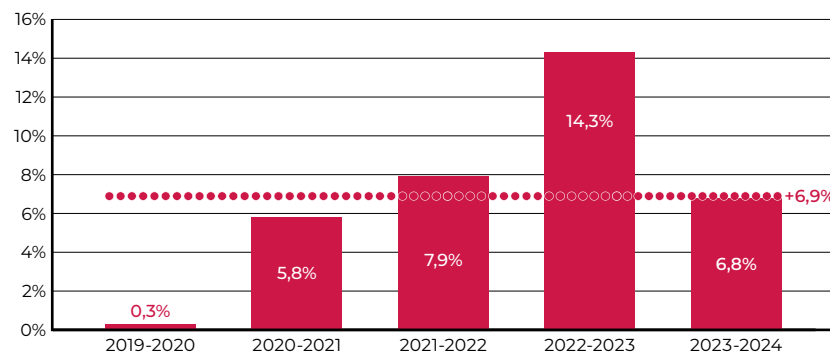
	In miljoen EUR	In EUR/inw.	Evolutie (t.o.v. 2023)	Gemiddelde jaarlijkse evolutie (2019-2024)
Personeel	660,3	532,0	3,1%	6,0%
Werking	120,3	97,0	4,8%	3,8%
Herverdeling	931,5	750,5	9,9%	8,3%
Financiële lasten	13,1	10,6	14,7%	2,0%
Overboekingen	0,5	0,4	-54,6%	-22,4%
TOTALE EXPLOITATIE-UITGAVEN	1.725,7	1.390,4	6,8%	6,9%

Uitsplitsing van de exploitatie-uitgaven per economische groep – Begrotingen 2024

- Personeel: 38%
- Werking: 7%
- Herverdeling: 54%
- Financiële lasten: 1%
- Overboekingen: 0%

Jaarlijkse evolutie van de exploitatie-uitgaven – Periode 2019-2024

Personeelsuitgaven

De **personeelsuitgaven** van de Brusselse OCMW's komen in 2024 uit op 660 miljoen euro, wat 38% van de totale exploitatie-uitgaven vertegenwoordigt.

Over de hele bestuursperiode bedraagt de gemiddelde jaarlijkse toename 6,0%, met een piek van 13,6% in 2023 door de inflatieschok van 2022 en 7 overschrijdingen van de spilindex tussen 2022 en 2023. Die leidden telkens tot een extra loon- en uitkeringsindexering van 2%.

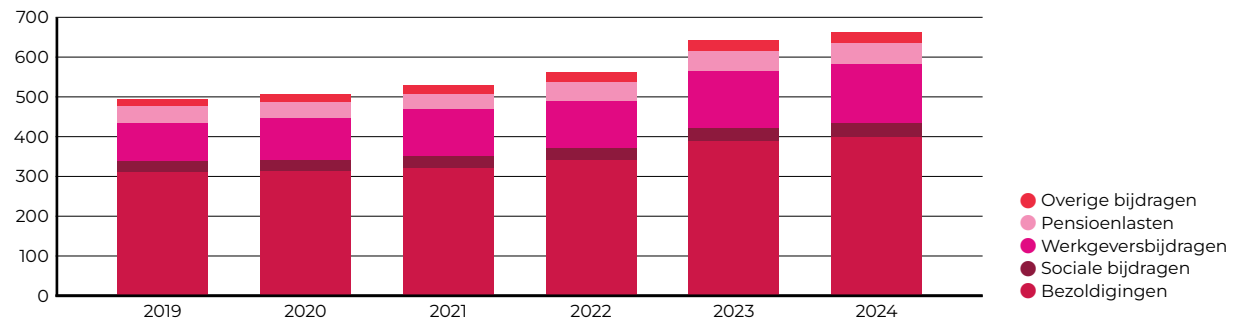
Naast een direct effect op de lonen (+5,1% gemiddeld per jaar) zien we eveneens een sterke stijging in de werkgeversbijdragen (+8,8%) en 'andere tegemoetkomingen' (+7,7%) voor het personeel (vervoer, medisch...), ongetwijfeld als gevolg van de geleidelijke uitvoering van het sectoraal akkoord over de opwaardering van de lonen van lokale ambtenaren⁽¹⁾.

Volgens RSZ-statistieken komt het personeelsbestand van de Brusselse OCMW's in het eerste semester van 2023 uit op 9.542 voltijdsequivalenten (vte).

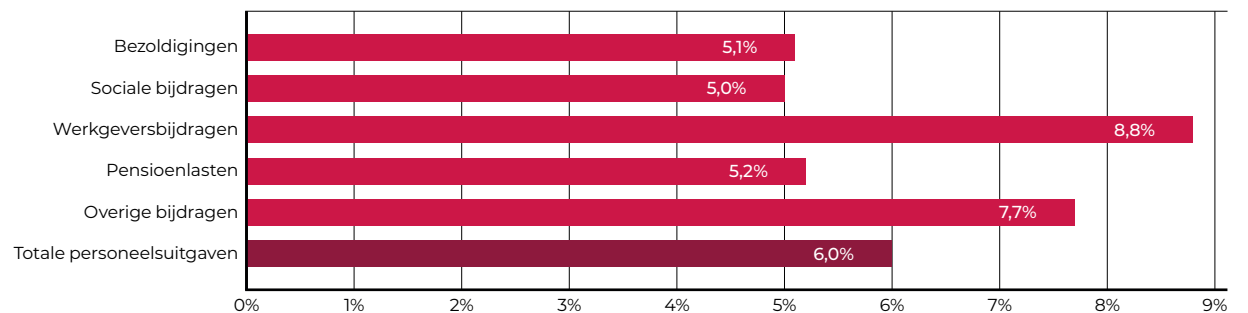
Door de verdere daling van het aantal statutaire medewerkers (-9,0% sinds 2019) valt hun aandeel in het totale personeelsbestand terug tot onder de drempel van 15%. Tegelijkertijd zullen de pensioenlasten (vooral via de responsabiliseringsbijdrage) tot 2028 ongetwijfeld sterk blijven oplopen (cfr. kadertje over de financiering van de pensioenen van het statutair personeel blz. 16)

(1) Protocol van sectoraal akkoord 2021-1 afgesloten binnen het Onderhandelingscomité C voor de jaren 2021 tot 2025 – Comité van de plaatselijke openbare diensten.

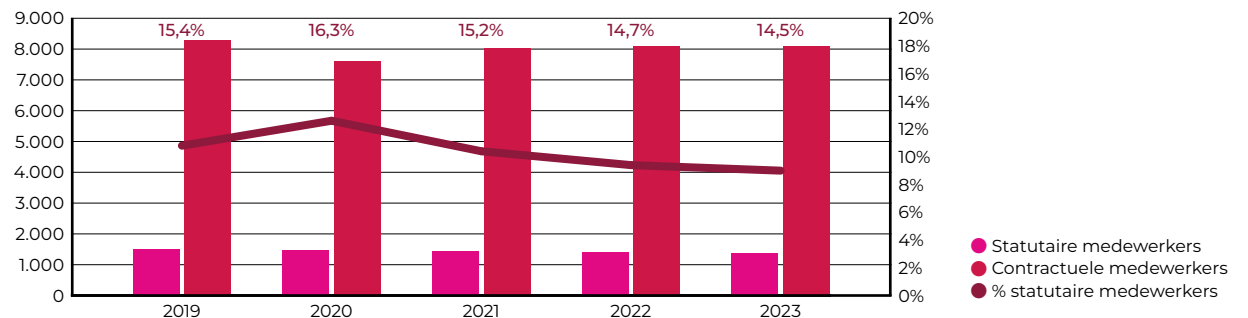
Evolutie van de personeelsuitgaven volgens kostencategorie – Begrotingen 2019-2024

Evolutie van de personeelsuitgaven volgens kostencategorie – Begrotingen 2019-2024 – Gemiddelde jaarlijkse evolutie

Evolutie van het aantal vte volgens statuut – 2018-2023

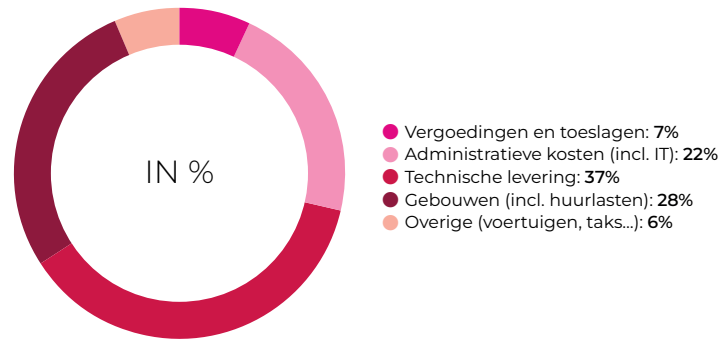
Werkingsuitgaven

De **werkingsuitgaven** van de Brusselse OCMW's komen in 2024 uit op 120 miljoen euro, wat neerkomt op 7% van de exploitatie-uitgaven.

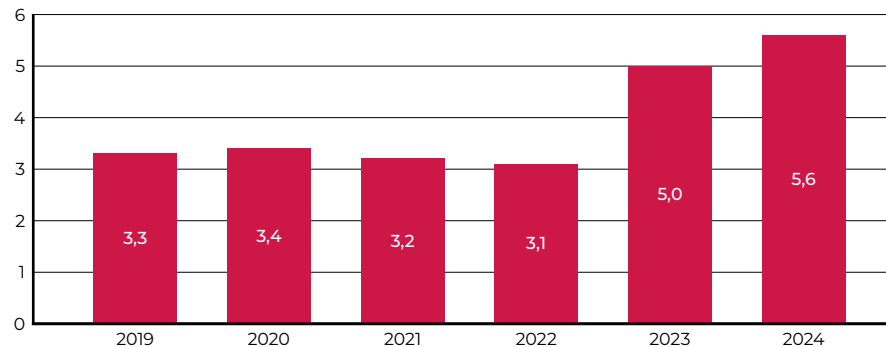
Over de hele bestuursperiode stijgen deze uitgaven gemiddeld 3,8% per jaar, wat een matig tempo lijkt maar in realiteit sterk schommelde (-2,3% in 2020 tijdens de gezondheids crisis en +13,4% in 2023 door de inflatie- en energiecrisis van 2022).

Bij de werkingsuitgaven blijven de **energiekosten** (stookolie, gas en elektriciteit) tussen 2019 en 2022 zeer stabiel, om daarna nagenoeg te verdubbelen van 3,1 miljoen euro in 2022 tot bijna 5,6 miljoen euro in 2024.

De hoofdcomponenten van de werkingsuitgaven – Begrotingen 2024 (in % t.o.v. 2023)

Evolutie van de energiekosten – Begrotingen 2019-2024 (in miljoen EUR)

Herverdelingsuitgaven

De **herverdelingsuitgaven**, die diverse tegemoetkomingen voor sociale bijstand omvatten, komen volgens de begrotingen 2024 uit op 932 miljoen euro. Ze vertegenwoordigen daarmee 54% van de totale exploitatie-uitgaven van de Brusselse OCMW's.

De OCMW's krijgen tijdens de hele bestuursperiode te maken met een grote vraag naar sociale bijstand als gevolg van diverse crises zoals de covidcrisis, stijgende energiekosten en de toestroom van Oekraïense vluchtelingen. Samen zijn de uitgaven voor sociale bijstand in een hoog tempo van gemiddeld 8,3% per jaar gestegen, met een piek van 15% in 2023 door de inflatieopstoot en de energiecrisis. Voor 2024 gaan de Brusselse OCMW's uit van een verdere forse stijging in de uitgaven voor sociale bijstand van 9,9%.

Het **leefloon** slorpt alleen al twee derde van al deze uitgaven op en stijgt gemiddeld met 8,5% per jaar. De grootste toename over de hele bestuursperiode is terug te vinden bij **'tegemeetkomingen als steunverlenend centrum'** als gevolg van de instroom van Oekraïense vluchtelingen (gemiddeld +16,4% per jaar).

Volgens de statistieken van de POD Maatschappelijke Integratie telt het Brussels Gewest 47.622 leefloners⁽¹⁾ (-0,3%), d.w.z. 38,4 per 1.000 inwoners. In vergelijking met 2019 is het gemiddeld jaarlijks aantal leefloners gestegen met 6.564 eenheden, d.i. 16%.

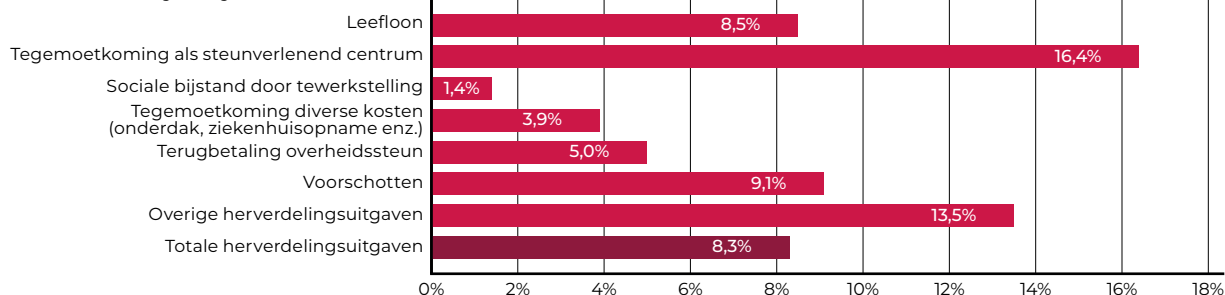
Merk op dat de **Oekraïense vluchtelingen** onder een tijdelijk beschermingsstatuut vallen dat bij een ander systeem voor sociale bijstand hoort (gelijkwaardig aan het leefloon) en dat niet is opgenomen in deze statistieken.

(1) POD Maatschappelijke Integratie, maandgemiddelde 2023

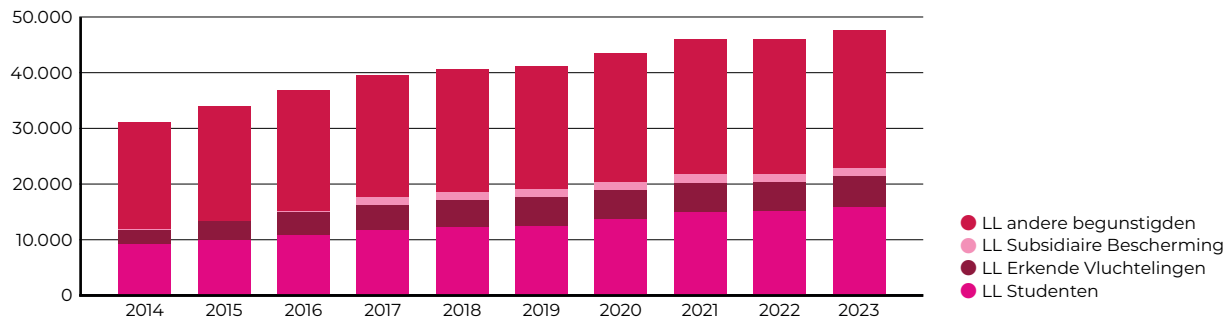
Uitsplitsing van de herverdelingsuitgaven per tegemoetkomingscategorie – Begrotingen 2024

Evolutie van de hoofdcomponenten van de herverdelingsuitgaven – Begrotingen 2019-2024 – Gemiddelde jaarlijkse evolutie

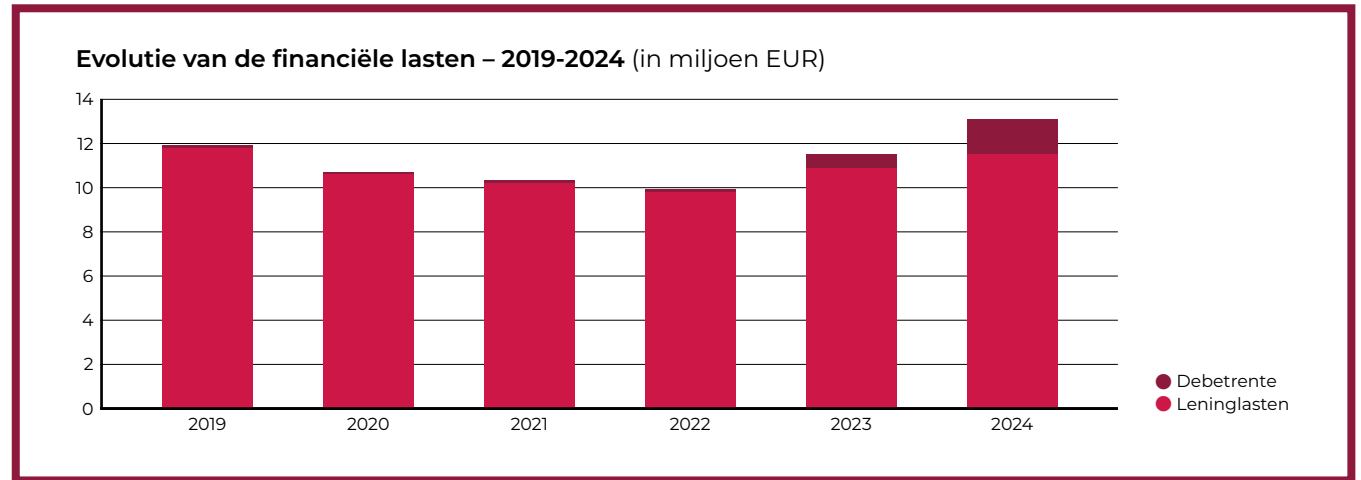
Evolutie aantal leefloners (LL) volgens het type begunstigde – 2014-2023

Financiële lasten

De **financiële lasten**, die uitsluitend uit rentelasten bestaan, bedragen volgens de begrotingen 2024 in totaal 13 miljoen euro wat slechts 1% is van de totale exploitatie-uitgaven van de Brusselse OCMW's.

Deze lasten stijgen echter met bijna 15% in 2024, voornamelijk door hogere rentetarieven sinds eind 2022.

Exploitatieontvangsten

De **exploitatieontvangsten** van OCMW's komen in hoofdzaak (85%) uit toelagen van andere overheden (gemeentedotatie, terugvordering van sociale bijstand van de Staat...). De andere ontvangsten komen uit prestaties (tussenkost van bewoners van rust- en verzorgingstehuizen, thuismaaltijden, opbrengst uit verhuur van vastgoed...).

Ontvangsten uit overdrachten

Meer dan de helft van de ontvangsten uit overdrachten van de OCMW's is afkomstig van de terugvordering van de sociale bijstand (tegemoetkoming van de Staat, terugbetalingen van begunstigden...). De gemeentedotatie en de tegemoetkomingen van het RIZIV (in het kader van de financiering van de rust- en verzorgingstehuizen) zorgen voor respectievelijk 31% en 6% van de ontvangsten uit overdrachten.

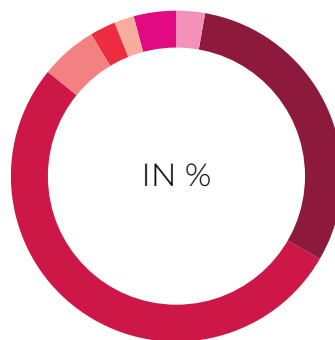
Indien de middelen ontoereikend zijn om de uitgaven voor de opdrachten van de OCMW's te dekken, dan zijn de gemeenten door de organieke wet van de OCMW's verplicht om via een dotatie het verschil bij te passen. De **gemeentedotatie** bedraagt volgens de begrotingen 2024 gemiddeld 379 euro per inwoner. Over de hele bestuursperiode is de gemeentelijke dotatie gemiddeld met 6,1% per jaar gestegen, wat nodig is om toenemende kosten voor sociale bijstand (zie hoger) te dekken. Die kosten worden immers aangezwengeld door de forse inflatie en de extra vraag naar sociale bijstand.

De **tussenkost van de Staat in de sociale bijstand** (jaarlijks gemiddeld +8,4%) is eveneens stevig toegenomen parallel met de forse toename van de tegemoetkomingen van het OCMW als steunverlenend centrum ten gunste van Oekraïense vluchtelingen.

Structuur van de exploitatieontvangsten – Begrotingen 2024 (in miljoen EUR en in EUR/inw.)

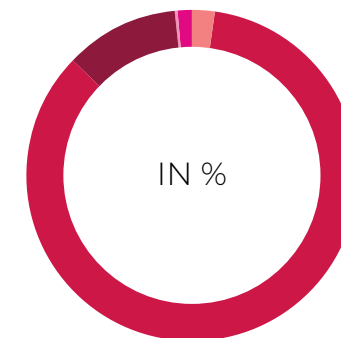
	In miljoen EUR	In EUR/inw.	Evolutie (t.o.v. 2023)	Gemiddelde jaarlijkse evolutie (2019-2024)
Fondsen (BFMW)	43,1	34,8	20,6%	6,3%
Overige toelagen	1.488,6	1.199,4	7,6%	7,3%
Prestaties	197,4	159,0	-1,9%	2,5%
Financiële opbrengsten	1,4	1,1	205,5%	49,4%
Overboekingen	19,5	15,7	0,5%	22,1%
TOTALE EXPLOITATIE-ONTVANGSTEN	1.750,1	1.410,0	6,7%	6,8%

Verdeling van de ontvangsten uit overdrachten volgens de bron van de tegemoetkoming – Begrotingen 2024

- Bijzonder Fonds voor Maatschappelijk Welzijn: 3%
- Gemeentedotatie: 31%
- Tegemoetkoming van de centrale overheid in het maatschappelijk welzijn: 52%
- Tegemoetkomingen van het RIZIV: 6%
- Terugvordering van de tegemoetkomingen voor diverse kosten: 2%
- Het verhalen van de sociale bijstand op de gerechtigden: 2%
- Overige ontvangsten uit overdrachten: 4%

Uitsplitsing van de exploitatie-uitgaven volgens economische groep – Begrotingen 2024

- Fondsen (BFMW): 3%
- Overige toelagen: 85%
- Prestaties: 11%
- Financiële opbrengsten: 0%
- Overboekingen: 1%

Evolutie van de ontvangsten uit overdrachten volgens de bron van de tegemoetkoming – Begrotingen 2024 (in EUR per inwoner)

	In EUR/inw.	Gemiddelde jaarlijkse evolutie (2019-2024)
Bijzonder Fonds voor Maatschappelijk Welzijn	34,9	6,5%
Gemeentedotatie	379,4	6,1%
Tegemoetkoming van de centrale overheid in het maatschappelijk welzijn	647,2	8,4%
Tegemoetkomingen van het RIZIV	69,0	4,1%
Terugvordering van de tegemoetkomingen voor diverse kosten	31,0	3,2%
Het verhalen van de sociale bijstand op de gerechtigden	24,2	6,1%
Overige ontvangsten uit overdrachten	48,5	11,2%
TOTALE ONTVANGSTEN UIT OVERDRACHTEN	1.234,1	7,3%

Investerings

De totale investeringsuitgaven⁽¹⁾ van de Brusselse OCMW's bedragen volgens de begrotingen van 2024 in totaal 152 miljoen euro, wat een daling van meer dan 20% betekent ten opzichte van 2023.

De investeringsuitgaven omvatten zowel de investeringen 'stricto sensu', die uitkomen op 117 miljoen euro of 94 euro per inwoner, als de kapitaalaflossingen van leningen (23% van de uitgaven).

De **investeringsprojecten** van de Brusselse OCMW's bedragen gemiddeld 145 miljoen euro per jaar, maar vertonen sinds 2019 een dalende trend (met uitzondering van 2023).

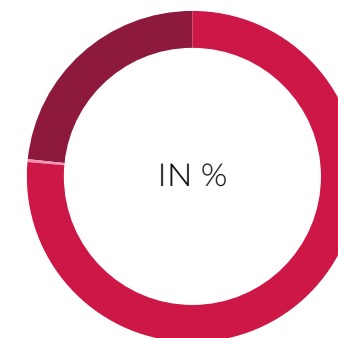
Tijdens de bestuursperiode 2019-2024 investeren de Brusselse OCMW's voor het overgrote deel zowel in administratieve gebouwen of privépatrimonium als in het ouderenbeleid (rust- en verzorgingstehuizen, serviceflats enz.).

(1) 'Buitengewone' uitgaven in de gemeenteboekhouding

Uitsplitsing van de investeringsuitgaven volgens economische groep – Begrotingen 2024

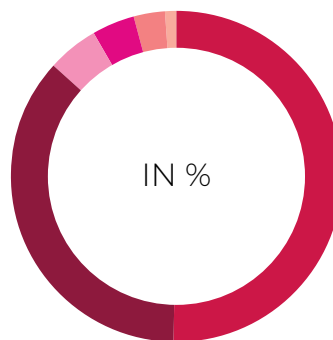
	In miljoen EUR	In EUR/ inw.	Evolutie (t.o.v. 2023)
Investerings	117,0	94,3	-25,2%
Overdrachten (kapitaaltoelagen)	0,1	0,1	0,0%
Schuld (kapitaalaflossing)	35,4	28,5	-2,2%
TOTALE BUITENGEWONE UITGAVEN	152,3	122,7	-20,9%

Uitsplitsing van de investeringsuitgaven volgens economische groep – Begrotingen 2024

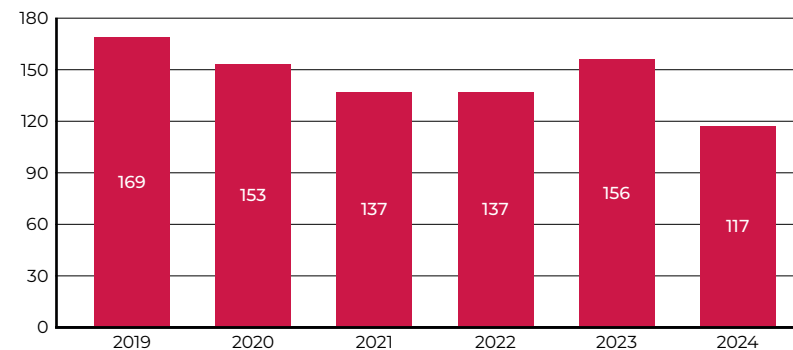
- Investerings: 77%
- Overdrachten (kapitaaltoelagen): 0,1%
- Schuld (kapitaalaflossing): 23%

Bestemming van de investeringsuitgaven – Gemiddelde over de bestuursperiode 2019-2024

- Administratie – Privépatrimonium: 50%
- Rusthuis: 36%
- Sociale Bijstand: 6%
- Gezins hulp: 4%
- Gezondheid – Huisvesting: 3%
- Andere: 1%

Evolutie van de investeringsuitgaven (stricto sensu) van de Brusselse OCMW's – Begrotingen 2019-2024 (in miljoen EUR)

Belfius

Verantwoordelijke uitgever: Belfius Bank – Karel Rogierplein 11 – 1210 Brussel –
IBAN BE23 0529 0064 6991 – BIC GKCC BE BB RPR Brussel – BTW BE 0403 201 185 – FSMA nr 19649 A